

**ХАРКІВСЬКЕ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
БІБЛІОТЕК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**ЗВІТ
Харківського зонального методичного
об'єднання
за 2020 рік**

Харків
2021

ЗМІСТ

Вступ	3
Обслуговування користувачів	3
Комплектування, організація і збереження фондів	5
<i>Створення електронних колекцій бібліотек</i>	9
Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату	13
Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування	15
Соціокультурна діяльність	21
Наукова діяльність	27
Професійний розвиток бібліотечного персоналу	34
Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів	38
Управління. Робота з персоналом	40
<i>Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки</i>	44
Матеріально-технічна база бібліотек	47
Нове у роботі бібліотек	48
Список прийнятих скорочень	53

ВСТУП

Харківське зональне методичне об'єднання – це мережа, яка на кінець звітного року складається з **33** бібліотек державних закладів вищої освіти **III-IV** рівнів акредитації. У **2020** році сталося утворення на базі припиненого Харківського навчально-наукового інституту Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи» Навчально-наукового «Каразінський банківський інститут» – Наказ МОН України від 04.06.2020 № 767 «Деякі питання діяльності закладів вищої освіти».

У зв'язку з пандемією коронавірусу COVID-19, внаслідок чого здобувачі вишів перейшли на змішану форму навчання, бібліотеки Об'єднання активно долучалися до забезпечення навчального процесу в нових умовах, впроваджували у практику своєї роботи дистанційне обслуговування користувачів, застосовували дистанційну форму роботи окремих категорій персоналу, використовували онлайн-комунікації для проведення семінарів, конференцій, нарад тощо, що дозволило суттєво активізувати їх роботу. Онлайн-заходи відбувалися на електронних платформах Zoom, Cisco Webex, Googl Meet, Microsoft Teams, Atoms Hub тощо. Введення протиепідемічних заходів у країні завадило виконанню у повному обсязі планових показників у бібліотеках Об'єднання.

За статистичними показниками бібліотек Об'єднання сукупний бібліотечний фонд налічує майже **22** млн. одиниць ресурсів документів. Всіма структурними підрозділами бібліотеки обслужили понад **530** тис. користувачів, кількість відвідувань складає понад **30** млн., книговидача яким налічує понад **12** млн. документів.

Обсяг записів електронних каталогів бібліотек становить понад **7** млн. записів, відвідування веб-сайтів бібліотек складає понад **3** млн. звернень на рік.

Загальна кількість працівників бібліотек - **963** осіб, з яких **891** - з вищою освітою.

Протягом року бібліотеки Об'єднання брали участь у міжнародних, вітчизняних і власних проєктах. У вересні Президент України Володимир Зеленський, члени офісу Президента, керівництво Харківської ОДА відвідали **Навчально-бібліотечний комплекс НЮУ імені Ярослава Мудрого** і ознайомилися з експозицією унікальних фондів рідкісних видань «Державний благоустрій у працях вчених-теоретиків Харківської правничої школи», побували у лабораторії з оцифрування раритетів.

ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ

Для здійснення обслуговування користувачів бібліотек Об'єднання протягом **2020** року, у зв'язку з виникненням коронавірусної інфекції і з метою запобігання її поширенню, бібліотеки використовували онлайн формат обслуговування в той період, коли діяв режим дистанційного навчання студентів. Минулорічні карантинні обмеження створили специфічні умови для здійснення обслуговування користувачів.

Бібліотечне обслуговування читачів у **2020** році здійснювалось у **169** читальних залах або **94,9 %** від кількості читальних залів у **2019** році і на **139** абонементів, що становить **97,2 %** від показника **2019** року. Одночасно читальні зали бібліотек можуть прийняти **10.655** користувачів. За **2020** рік на **509** місць скоротилася кількість місць для читачів у читальних залах бібліотек. Зменшення цих показників у порівнянні з минулим роком сталося у бібліотеках **НФаУ, ХДУХТ, ПДАА, СНАУ, ГНПУ імені Олександра Довженка і ХНУРЕ**. Бібліотеки традиційно приділяли увагу роботі кафедральних бібліотек. У зв'язку з карантинними заходами найбільше

навантаження по обслуговуванню користувачів спостерігалось на філіях, розташованих в гуртожитках тих бібліотек, в структурі яких передбачені такі підрозділи.

Всього по бібліотеках Об'єднання кількість користувачів за єдиним реєстраційним обліком (ЄРО) у **2020** році становить **254.704** осіб. Упродовж останніх років відбувається подальше зменшення кількості користувачів за ЄРО майже в усіх бібліотеках, наприклад: **НТУ «ХП»**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНМУ**, **УМСА**, **Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** тощо. Бібліотекою **ХНУМ імені І. П. Котляревського** розпочато формування БД ЄРО у програмі Unilib.

Кількість користувачів, обслугованих усіма структурними підрозділами бібліотек становить **530.450** або **65 %** від показника **2019** року. Кількість відвідувань - **30.240.554** або **256 %** від показника **2019** року. Деякі бібліотеки через епідемічну ситуацію в країні й перехід на дистанційну форму надання бібліотечних послуг не мали можливості вести статистику загальної кількості читачів, обслугованих усіма структурними підрозділами своїх бібліотек і відвідувань, у зв'язку з обслуговуванням користувачів через різні засоби комунікації, а саме: Viber, за номером телефону, сайт бібліотеки, messenger Facebook тощо.

Через тривалий карантин і відсутність традиційного навчального процесу у вищих Об'єднання, кількість документів, виданих бібліотеками Об'єднання з власних фондів у порівнянні з **2019** роком зменшилася і становить **12.666.310** документів або **68,6 %** від показника 2019 року. Суттєво цей показник зменшився у бібліотеках **СумДУ**, **ХНУ імені В. Н. Каразіна**, **СНАУ**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **Національному університеті імені Юрія Кондратюка**, **ХДУХТ**, **НФаУ**, **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** тощо.

Під час весняного локдауну багато бібліотек Об'єднання працювало лише на прийом виданих документів та підписання обхідних листів, з дотриманням усіх вимог карантинних обмежень. У **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** у звітному році підписання обхідних листів здійснювалось у автоматизованому режимі, завдяки підключенню до модулю «Обхідний лист» системи DeKa Office, що втілюється в Університеті для автоматизованого документообігу. У **НБ ХНТУСГ** проведено адаптацію до системи управління (АСУ) Університету з використання її для підпису електронного обхідного листа студентів. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** було започатковано надсилання користувачам комплектів документів поштою. Це нововведення спрямоване на задоволення читачьких потреб студентів Університету заочно-дистанційної форми навчання. До комплектів входили навчальні та навчально-методичні матеріали за запитами користувачів. У практику діяльності **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** з обслуговування студентів введено новий сервіс – доставка книжок за власний рахунок читачів через «Нову пошту».

У роботі корпоративного проекту «Єдина картка читача бібліотек закладів вищої освіти Харкова», який діє з **1 вересня 2013** року. На кінець звітного року участь у проєкті брали **27** бібліотек закладів вищої освіти Харкова. Минулого року до проєкту приєдналися **бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського** і приватний ЗВО – **Харківський технологічний університет «ШАГ»**. **Харківський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи»** і **Харківський інститут фінансів Київського національного торговельно-економічного університету** виключено з переліку учасників проєкту у зв'язку з їх реорганізацією. Проєкт передбачає, шляхом безкоштовного обслуговування у читальних залах, доступ студентів, викладачів та науковців вишів Харкова до паперових фондів та електронних ресурсів бібліотек, що приєдналися до цього проєкту.

За спільною домовленістю ректорів університетів Сумської області, бібліотеки об'єднання продовжували здійснювати обслуговування користувачів інших бібліотек вишів в своїх читальних залах.

Наявність читацької заборгованості ускладнює обслуговування користувачів бібліотек. Тому ліквідація читацької заборгованості та заходи з її попередження залишалися одним із важливих напрямів роботи усіх бібліотек Об'єднання. Впродовж року бібліотеки використовували у цьому напрямі своєї роботи різноманітні форми і методи роботи. Так, **НТБ НТУ «ХП»** у звітному році розроблено і впроваджено розсилку листів-нагадувань боржникам-студентам з використанням можливостей АБІС ІРБІС, у вересні **бібліотека ХДАК** провела акцію «Тиждень поверненої книги». **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** організовано сповіщення студентів про наявні заборгованості по книжках за допомогою інформаційної платформи бібліотеки на базі Sites Google;

Обслуговування віддалених користувачів, студентів і працівників своїх вишів бібліотеками Об'єднання здійснювалось в межах послуги «Міжбібліотечний абонемент» (МБА), «Міжнародний міжбібліотечний абонемент» (ММБА) та за допомогою засобів «Електронної доставки документів» (ЕДД). Послугами МБА і ММБА минулого року скористалися **254** абонентів, яким видано **568** документів, так, наприклад ЦНБ Каразінського університету у 2020 році були виконані е-копії для Фонду Грецької Культури (м. Одеса), м. Салоніки Греція, для Коледжу Королеви Марії Лондонського університету (Велика Британія), для Левенського католицького університету KU Leuven (Бельгія), для польсько-німецького Європейського університету Віадрина у Франкфурті-на-Одері (Федеративна Республіка Німеччина), для Дослідницького Центру польської бібліографії імені Естрейхерів Ягеллонського університету (Республіка Польща) та ін. Усього було відправлено 6180 сторінок.

З інших бібліотек для читачів бібліотек Об'єднання було отримано **3.755** документів і **6.421** сторінку за допомогою ЕДД.

НБ ХНУРЕ оновлено функціонал послуги: «Попередній запис до наукової бібліотеки ХНУРЕ» у розділах «Для сторонніх користувачів» та «Для співробітників ХНУРЕ» (перевірка даних) <https://lib.nure.ua/virtualnij-zapis>; додано Skype зв'язок користувача з бібліотекою. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** на сайті представлено інформаційний путівник «Наукова бібліотека Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого».

Бібліотеки продовжували моніторинг книгозабезпеченості навчальних дисциплін, продовжували надавати додаткові послуги на платній основі відповідно до чинних постанов Кабінету Міністрів України, серед них копіювання, сканування, роздруковування текстів, складання бібліографічних списків до курсових, дипломних і наукових робіт тощо.

КОМПЛЕКТУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ ФОНДІВ

Бібліотеки Об'єднання продовжували формування своїх книжкових фондів науковими, навчальними, періодичними професійними виданнями та електронними ресурсами відповідно до змісту освітніх програм, тематики наукових досліджень та інших інформаційних потреб користувачів.

Однак, за звітний період потреби комплектування фондів деяких бібліотек новими надходженнями документів не було забезпечено фінансово, залишається незадовільним стан забезпечення основних навчальних дисциплін, які викладаються англійською мовою. Аналіз джерел комплектування фондів бібліотек показав низький рівень закупівель в книговидавничих і

книготорговельних організаціях, зростання відсотка документів, отриманих з видавничих центрів вишів, прийнятих замість втрачених читачами, дарунків, дипломів на паперових носіях, силабусів та комплексів навчально-методичного забезпечення в електронній формі. Наприклад, **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** у 2020 році не отримувала документи з редакційного відділу Університету.

Протягом року бібліотеки проводили моніторинг раціонального розміщення своїх фондів, умов та режиму їх зберігання, проводили інвентаризацію окремих частин фондів.

У зв'язку зі змінами у структурі деяких вишів спостерігається подальше зменшення кількості кафедральних бібліотек. Наприклад, у 2020 році зменшилася кількість кафедральних бібліотек у **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка**, **ЦНБ Каразінського університету** тощо.

Література, загальна кількість становить **10 739** примірників, була передана згідно із наказів МОН України № 503 і № 504 від 17.04.2019 року «Про безоплатну передачу майна Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова» буде списана з балансу **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** у 2021 році. **Бібліотекою ХДАК** змінено кількісний склад журналів, які перебувають на її балансі, у зв'язку з розбіжністю даних у електронній реєстраційній картотеці і у Книзі сумарного обліку, що становить **3 811** примірників. Зміни в кількісному складі журналів оформлені актом та поправки внесені у Книгу сумарного обліку.

Сукупний фонд бібліотек закладів вищої освіти методичного Об'єднання на кінець звітного року складав – **21.958.824** документи, кількість нових надходжень – **162.557** примірників. Важливим джерелом комплектування залишалися як внутрішній, так і міжнародний книгообмін. Одним з благодійних джерел формування фондів бібліотек є дарування книг. Так, у минулому році було отримано **17.736** примірників на суму **1.622.121,82** грн. або понад **30 %** від загальної суми, витраченої на придбання книг. Наприклад, частина безкоштовно переданих **бібліотеці ХДАК** видань вийшли друком за фінансування Українського культурного фонду (УКФ). До 100-річчя Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка Видавничий дім «Антиквар» за підтримки УКФ реалізували проєкт, присвячений історії та сьогоденню головної сцени України. Бібліотека ХДАК отримала **7** назв видань, що увійшли до проєкту. Цікавинкою проєкту став окремо презентований флеш-накопичувач з фільмованими виставами театру різних років. Наприклад, **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** у 2020 році отримала в подарунок **3.165** книг на загальну суму **296.838,00** грн.

З метою поповнення своїх фондів такі бібліотеки, як **ХНТУСГ**, **ХНЕУ**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНМУ** і **ХДАК** проводили безстрокові акції «Подаруй бібліотеці книгу», «Привітай бібліотеку - подаруй книгу» тощо.

Одержані документи проходили сумарний та індивідуальний облік в облікових документах бібліотек. Бібліотеки продовжували займатися вторинним відбором документів, за минулий рік з фондів бібліотек вибуло **238.712** документів.

У **25** бібліотеках Об'єднання тривала робота з формування і збереження фондів рідкісних і цінних видань. Цей фонд на кінець звітного року становить понад **678** тисяч примірників. Бібліотеки продовжували відбір рідкісних і цінних видань у своїх книгосховищах. Зменшення загальної кількості фондів рідкісних і цінних видань відбулося завдяки уточненню цієї цифри після закінчення інвентаризації фонду сектору цінних видань **XIX – поч. XX** ст. більш ніж на **43,3** тис. документів **ЦНБ Каразінського університету**. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** протягом року працювала над формуванням тематичних колекцій, окремих масивів книг у фонді рідкісних видань: «Бібліотека академіка права Володимира Сташиса», «Праці теоретиків

Харківської правничої школи», «Колекція історико-правових видань 1945–1991 рр.», «Харків і харків'яни» тощо. **НБ ХНТУСГ** продовжувала роботу з формування фонду рідкісних і цінних видань. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** було продовжено роботу з формування фонду Відділу рідкісних та цінних видань, який налічує **12.854** примірники. Колекції книжкових пам'яток **ЦНБ Каразінського університету** протягом року поповнювалися, в основному, примірниками з автографами вчених Харківського університету. З нагоди **215-ї** річниці Каразінського університету і Всеукраїнського дня бібліотек **ЦНБ Каразінського університету** отримала цінний подарунок від випускників Асоціації університету – оригінал кириличного видання примірника українського стародруку **XVII** ст. «Тріодь пісна» (Львів: Друкарня Михайла Сльозки, **1664**), що є видатною книжковою пам'яткою національного значення. **Бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського** у звітному році отримала П. Чайковський Трио «Памяти великого артиста». **1896** г. і «Тайный брак»: Клавир. – опера Д. Чимароза, **1896** г.

Протягом року бібліотеки проводили моніторинг використання бібліотечних фондів – очищення фондів від зношеної, морально застарілої, непрофільної літератури і їх розміщення, працювали над створенням оптимальних умов зберігання, забезпечували належний санітарно-гігієнічний режим, реставрування та ремонт документів тощо.

Бібліотеками своєчасно склалися поточні і перспективні плани інвентаризації фондів, відповідно до цих планів бібліотеки Об'єднання проводили інвентаризацію своїх бібліотечних фондів, як у автоматизованому режимі, так і за традиційними технологіями.

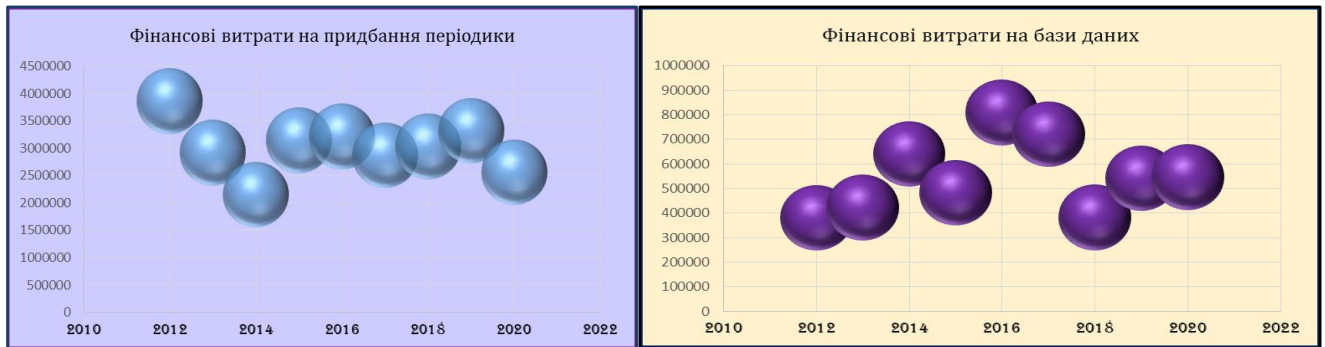
Особливу увагу бібліотеки приділяли інвентаризації фондів **рідкісних і цінних видань**, фондів документів обмеженого користування, а також фондів бібліотечних пунктів на кафедрах своїх вишів. Так, у серпні звітного року на підставі наказу проректора Каразінського університету «Про інвентаризацію фондів бібліотеки» (№ 0305-2/255 від 30.07.2020 р.) та відповідно до «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879, було проведено інвентаризацію частини фонду **ЦНБ**: особливо цінних видань – інкунабул (видання до **1501** року), колекції рукописів, документів періоду Великої французької революції. **Фундаментальною бібліотекою ХНАУ імені В. В. Докучаєва** було проведено планову інвентаризацію рідкісних видань (**1768–1850** рр.). Проведено інвентаризацію фонду відділу рідкої та цінної книги **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова**. **Бібліотекою ХНУМ імені І. Л. Котляревського** розпочато створення окремих розділів фонду рідкісних видань, таких, як: Композитори, Музичні довідники, Вокальні твори тощо.

На поповнення своїх фондів у звітному році бібліотеками було витрачено на книги **5.365.920,93** грн. або **41,8 %** від витрачених у **2019** році. Протягом **2020** р. бібліотекам **Каразінського університету**, **ГНПУ імені Олександра Довженка**, **ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, **Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія**

Кондратюка», **ХДЗВА** і **КрНУ імені Михайла Остроградського** на придбання книг взагалі не було перераховано кошти.

Передплату періодичних видань було здійснено на суму **2.561.689,07** грн. або **77,2 %** від витрачених у **2019** році. Незначно збільшилася кількість коштів, що витрачені на придбання доступу до БД і становить **545.420,5** грн.

Бібліотеки Об'єднання займалися виявленням та вторинним відбором документів - вилучали з фондів документи, які втратили читацький попит, що мають зайву кількість примірників, непрофільні і зношені видання, ця цифра становить **238.712** примірників або **65,6 %** від показника **2019** року.

Обмінні і обмінно-резервні фонди діяли у **13** бібліотеках Об'єднання, до яких надійшло **553** примірники та передано **465**. На кінець звітного року у обмінних фондах бібліотек налічувалося **35.099** примірників, списано **238.712**. Інформацію про наявність документів у своїх обмінних фондах деякі бібліотеки розміщують на власних сайтах.

Бібліотеки Об'єднання забезпечували своїм користувачам доступ до численних придбаних БД світових та українських наукових інформаційних електронних ресурсів і періодичних е-видань, таких, як: інформаційна довідкова система «Будстандарт», інформаційно-правова система «ЛІГА:ЗАКОН»; колекція підручників видавництва «Центр учбової літератури» (ЦУЛ); доступ до ресурсів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН»; комплексний інформаційний пакет періодичних матеріалів ДНУ УкрІНТЕІ, тощо.

Бібліотеки Об'єднання продовжували отримувати і забезпечували доступ до БД Scopus і Web of Science, які були надані за кошти МОН України, а також до повнотекстових наукових журналів міжнародного видавництва Springer Nature, Science Direct і аналітичної платформи SciVal. У звітному році **ЦНБ Каразінського університету** мала доступ до БД SciVal, видавництва Elsevier, якою мали можливість користатися науковці і студенти не тільки Каразінського університету, а також науково-педагогічні працівники, аспіранти, здобувачі та студенти вишів Харкова, які отримували доступ в рамках проекту «Єдина картка читача». З метою сприяння підготовці до Міжнародного іспиту з основ медицини (IFOM) та іспиту з англійської мови професійного спрямування окремі виші, що здійснюють підготовку спеціалістів за напрямом «Охорона здоров'я» подовжували передплату до програми USMLE-Rx компанії MediQ Learning (США, Каліфорнія), яка дає можливість набути навичок для проходження тестів Step-1, Step-2.

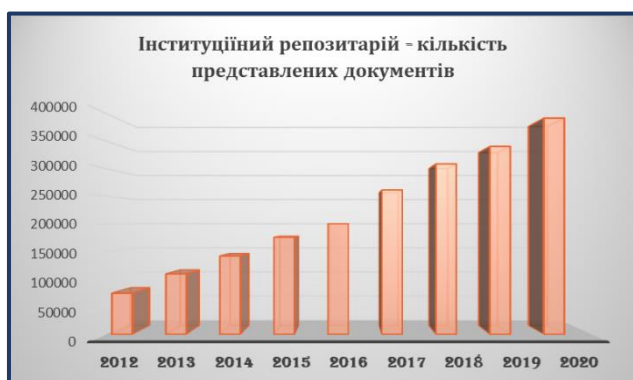
Другий рік поспіль науковці і студенти **Каразінського університету**, учасники проекту «Єдина картка читача бібліотек ЗВО Харкова» мали можливість користуватися повнотекстовою колекцією академічних журналів з різних галузей знань – публікацій Оксфордського університетського видавництва Oxford University Press, завдяки сприянню Олександра ЯРОСЛАВСЬКОГО члена Наглядової ради, Почесного доктора Університету. Посольство США в Україні надало можливість користувачам ЦНБ Каразінського університету користуватися ресурсами повнотекстової БД eLibraryUSA (9 баз даних) віддалено. Логін та пароль надавалися за індивідуальним запитом або через електронну пошту.

Користувачі 12 бібліотек Об'єднання мали можливість скористатися тестовим доступом до БД таких, як AccessEngineering від McGraw-Hill, Statista, «AssociationforComputingMachinery», наукових видань видавництва Wiley, мультидисциплінарною повнотекстовою базою даних EBSCO, Cambridge Core, наукометричної системи Dimensions, доступ до журналів та книг платформи Wiley тощо.

У жовтні ЦНБ Каразінського університету до Центру консервації і реставрації НБУВ передано для реставрації 3 рукописи і 3 стародруки (згідно Акту передачі на тимчасове зберігання). Робота виконується у рамках Додаткової угоди № 5 від 15 березня 2019 р. до Договору № Н/103-2014 від 11 лютого 2015 р. на виконання робіт з утримання, збереження та розвитку наукового об'єкту, що становить національне надбання – Фонд книжкових пам'яток ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Протягом року бібліотеки приділяли увагу створенню оптимальних умов зберігання документних фондів, дотриманню санітарно-гігієнічних норм у книгосховищах. Деякі бібліотеки мали можливість проводити щоденний моніторинг термогігromетричних параметрів температурно-вологісного режиму книгосховищ.

Створення електронних колекцій бібліотек

Бібліотеки продовжували створювати цифрові ресурси на допомогу освітній та науковій діяльності своїх вишів, надаючи відкритий доступ до результатів наукових досліджень. Так, інституційні репозитарії працювали у 30 ЗВО Об'єднання, які містять 390.993 документи. Найбільш великий обсяг документів представлено у репозитаріях СумДУ – 79.347 документів, НТУ «ХП» - 47.747 документів, ХНУМГ імені

О. М. Бекетова – 45.284 документа, ХНМУ – 27.108 документів.

Кількість звернень до інституційних репозитаріїв минулого року складає 14.870.315.

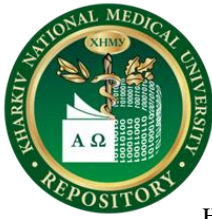

Статистичні показники свідчать про підвищення кількості звернень у 2020 році у порівнянні з 2019 роком більше ніж у три з половиною рази, про активне використання користувачами під час карантину повнотекстових матеріалів з інституційних репозитаріїв вишів, при цьому зростає кількість звернень з мобільних пристроїв користувачів (телефонів та планшетів).

Деякі репозитарії мають власний ISSN. У звітному році електронний архів відкритого доступу ХНПУ імені Г. С. Сковороди отримав статус електронного видання, йому було присвоєно ISSN.

Більшість інституційних репозитаріїв вишів зареєстровано у світових директоріях відкритого доступу Registry of Open Access Repositories (ROAR), Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR), Registry of Open Access Repositories Mandatory Archiving Policies

(ROARMAP). Метадані репозитаріїв індексуються пошуковими системами BASE та Google Академія.

НБ ХНМУ впродовж року були змінені дизайн і інтерфейс репозитарію, розроблено його логотип у відповідності до корпоративного стилю Університету. Завершено реєстрацію Репозитарію ХНМУ для індексації його матеріалів в агрегаторі наукових праць WoqrdCat. В структурі репозитарію **ЦНБ Каразінського університету** створено нові колекції, наприклад одна з них – «Норвезько-українська конференція», яка присвячена діяльності Фрідтйофа НАНСЕНА в Україні у 1921–1922 роках, у якій розміщено 110 назв документів.

НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди планує у наступному році на веб-сторінці бібліотеки розмістити інструкцію з самоархівування документів в електронному архіві Університету. **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського** у звітному році на власному сайті представлено інституційний репозитарій dKhAIPR на основі програмного забезпечення відкритого доступу DSprease. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** продовжувала наповнення електронного архіву-репозитарію Університету eNULAU. Протягом звітного року створено веб-додаток до сервісу онлайн консультування «Як надіслати статтю до Електронного архіву-репозитарію», підключенно «онлайн-допомогу» для віддаленої роботи на період карантину.

Бібліотекою УМСА, у зв'язку з реорганізацією структурних підрозділів Академії, у репозитарії створено нові розділи, нову колекцію – «Alma mater: До 100-річчя Української медичної стоматологічної академії». Для коректного відображення і формування запису метаданих матеріалів у репозитарії створені додаткові поля: УДК, DOI та ін. Задля зручності користувачів на сторінці опису матеріалу додано інструмент швидкого переходу від метаданих матеріалу репозитарію до Google Scholar. **НБ ХНТУСГ** у репозитарії створені нові розділи: Всеукраїнський конкурс «Кращий вітчизняний товар року»; «Дисертації»; «Публікації до 90-річчя ХНТУСГ» і колекцію «Кваліфікаційні роботи» для розміщення випускних робіт здобувачів вищої освіти в Університеті.

Бібліотеки Об'єднання, які мають у своїх фондах рідкісні і цінні видання, зосереджувалися на створенні культурної спадщини в цифровому форматі.

ЦНБ Каразінського університету продовжувала брати участь у двох міжнародних проектах зі збереження культурного надбання. Це проект, ініційований Європейською Комісією – загальноєвропейська цифрова бібліотека «Еуропа» і проект «Світова цифрова бібліотека» (World Digital Library).

Продовжував діяти проект **ЦНБ Каразінського університету** «eScriptorium - електронний архів рідкісних видань і рукописів для науки та освіти», де розміщуються варіанти рукописів та рукописних книг, іноземні стародруки, видання глаголичного, кириличного та гражданського друку, рідкісні українські видання, рідкісні та цінні видання XIX – XX ст. з фондів бібліотек-партнерів, учасниць проекту – **Каразінського університету**, **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** і **ХНУРЕ**. На кінець звітного року ця БД містить 9.116 документів. Кількість користувачів і відвідувань, згідно з Google Analytics, збільшилося відповідно на 35 % і 32 %. У 2020 році в архіві з'явилися нові розділи «Боротьба з інфекційними хворобами», «Самокіш Микола Семенович, до 160-річчя від дня народження», газета «Харьковские известия» 1817-1823 pp., альманах «Вапліте» 1926 р., щотижневик «Колосся» 1918 р., тощо. Планується у 2021 році поновити партнерські відносини з бібліотеками – учасницями проекту eScriptorium. Так, на прохання ректора **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** планується оцифрувати та розмістити у архіві видання, яке

зберігається у фондах **ЦНБ** і має актуальність для науковців – «Записки Новоалександрійського інститута сільського господарства и лесоводства» з **1876** по **1917** рр. (**26** томів).

У складі інституційних репозитаріїв вишів діяли окремі розділи рідкісних видань з фондів бібліотек: електронна колекція рідкісних видань **eLEGALIUM - НЮУ імені Ярослава Мудрого**; «Книжкові пам'ятки» - **ХНМУ**; «Рідкісні видання» - **ХНУРЕ. НЮУ імені Ярослава Мудрого** продовжувала роботу зі створення електронних копій раритетів історико-правової тематики, що вийшли друком у **19–20** ст.: (рукописних видань: Даневский В. П. Уголовное право (Харків, 1891); Станиславский А. Г. Записки римского права (Харьков, 1861); Раевский А. А. Конспект по полицейскому праву. Общая часть (Харків, 1904), застосовуючи інноваційну технологію сканування за допомогою METIS EDS ALPHA (сканер формату A3 для оцифрування книг і документів з обмеженим кутом розкриття) у формуванні нової бази «Законодавство України 1917–1945 рр.», яка розкриває зміст «Збірників узаконень та розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України».

Фахівцями **бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** розпочато роботу зі створення цифрової колекції краєзнавчого спрямування, що має на меті не лише фізичне збереження документів, а ще нові можливості для розкриття унікального фонду, поширення та популяризації джерел історичного, краєзнавчого характеру.

З нагоди **90-річчя** створення **ХНТУСГ НБ** отримала від НБУВ **38** номерів газети «За механізацію та електрифікацію сільського господарства» за 1931-1933 роки – двотижневої газети студентів, педперсоналу та співробітників Харківського Інституту Механізації та Електрифікації сільського господарства. Цифрову колекцію цієї газети представлено у колекції репозитарію Університету та на сайті **ХНТУСГ** у розділі «Історія **ХНТУСГ**».

ЦНБ Каразінського університету продовжувала роботу над поповненням цифрових копій перших харківських газет **XIX** - поч. **XX** ст. «Южный край», «Харьковские губернские ведомости» та ілюстрованих додатків до них з метою подальшої консервації оригіналів для їх збереження, а також забезпечення вільного доступу до їх повних текстів через Інтернет для використання у наукових дослідженнях науковців не тільки в Україні, а й за її межами. Оцифровано, розпізнано тексти з особливою орфографією (з «ять») та представлено створену цифрову колекцію газет (**48.015** сторінок) у відкритій повнотекстовій базі даних з пошуком у текстах за ключовими словами «**Електронний архів оцифрованих періодичних видань ЦНБ Karazin.Back2News**» на сайті бібліотеки у вільному доступі. Проект «Електронний архів оцифрованих періодичних видань ЦНБ **«Karazin.Back2News»** є унікальним досвідом для бібліотек України, має перспективний характер та потребує продовження.

У звітному році також поповнювалися БД праць учених. Наприклад, продовжувала наповнюватися БД «Праці викладачів **ХДАК**» і на кінець звітнього року налічує **25.687** бібліографічних записів. БД досить динамічна. Зміни, що відбуваються у загальній структурі академії, зокрема закриття факультетів та злиття кафедр, звільнення викладачів та поява нових потребує оперативного занесення інформації до ресурсу. Бібліографічна БД «Праці співробітників **НФаУ**» - продовжувалася поповнюватися і нараховує **49.738** бібліографічних записів. БД містить інформацію про всі публікації вчених Університету незалежно від їх наявності у фонді бібліотеки (монографії, навчальні посібники та підручники, довідники та методичні видання, статті з періодичних видань, матеріали конференцій, автореферати дисертацій, патенти та інформаційні листи). БД «Праці вчених Університету» **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, яка відображає публікації науково-педагогічних працівників, аспірантів, співробітників вишу, обліковує публікаційну активність вчених, їх наукометричні показники в

міжнародних наукометричних базах, у т. ч. Scopus та Web of Science. Загальний обсяг БД – **17.400** бібліографічних записів.

Продовжено роботу над електронним ресурсом власної генерації **НБ ХНТУСГ «Веб-портфоліо науковців ХНТУСГ»**, який створено для популяризації наукового доробку вчених і надає бібліографічні дані, повнотекстові матеріали і наукометричні показники науковців Університету. Інформація інтегрується з власних електронних ресурсів бібліотеки – БД «Праці науковців ХНТУСГ», «Охоронні документи» та «Дисертації та автореферати дисертацій». Ресурс також містить інтерактивні посилання до ідентифікаторів науковців ORCID, облікових записів в БД Scopus, WoS і Google Scholar, посилання на ресурс Укрпатенту до сторінки науковця-винахідника, посилання на інформаційну сторінку науковця на сайті Університету. З метою удосконалення ресурсу у звітному році було додано розділ «Публікації в Scopus, WoS».

НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова продовжено працю над електронним ресурсом «Спадщина науково-педагогічних працівників ХНУМГ імені О. М. Бекетова», який розміщено на web-сайті Бібліотеки. У розділах інформація групується за роками, а всередині року – за алфавітом. Це допомагає користувачам не тільки побачити, які книги викладачів Університету знаходяться у фондах Бібліотеки, а й отримати їх повний електронний текст. Метою цієї роботи є популяризація праць науково-педагогічного складу Університету через мережу Internet, реклама Цифрового репозиторію, Електронного каталогу та web-сайту Бібліотеки. **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** створено БД «Випускники ХАІ», з можливістю відбору за роком випуску та алфавітом прізвищ та окремо випускників-співробітників Університету, які будуть мати посилання на БД «Праці співробітників ХАІ» та особисті профілі у наукометричних базах даних.

Протягом року продовжувалося формування баз даних повнотекстових навчальних електронних ресурсів бібліотеками **НЮУ імені Ярослава Мудрого «Стандартизованого електронного навчально-методичного комплексу» (СЕНМК)** і **ХНУРЕ «Комплексів навчально-методичного забезпечення» (КНМЗ)**. На сайті **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** продовжує формуватися окремий модуль «Навчально-методичне забезпечення дисциплін».

Бібліотеки продовжували поповнювати власні Електронні бібліотеки. Так, Електронна бібліотека **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** включає **10.356**, у тому числі **888** зовнішніх посилань на ресурси, які доступні через Інтернет. До Електронної бібліотеки увійшли повнотекстові електронні документи, де представлені конспекти лекцій науково-педагогічних працівників, навчальні посібники, методичні рекомендації, робочі програми навчальних дисциплін і нормативні документи. Протягом року здійснювалося поточне її редагування, перевірка матеріалів на дублетність та неактуальність. Через карантинні обмеження Електронна бібліотека цього вишу у звітному році використовувалася не тільки у самостійній роботі здобувачів вищої освіти, але і в науковій та освітній діяльності науково-педагогічних працівників, що потребують галузевої інформації. Надалі НТБ планує розширити перелік електронних ресурсів у цій БД. Електронна бібліотека **НБ ХНУРЕ** містить **23.200** навчально-методичні матеріали: методичні вказівки; рекомендації; курси лекцій; тестові та контрольні завдання; системи оцінок, наукову літературу – монографії і збірники наукових праць тощо.

Завершено передислокацію бібліотечних фондів **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** до книгосховища Навчально-бібліотечного комплексу Університету з приміщень старої бібліотеки та остаточне розміщення книг на відповідних бібліотечних локаціях у читальних залах,

абонементів, книгосховищах. Значне переміщення книжкового фонду було здійснено на науковому абонементі **бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка**.

У взаємодії з редакційно-видавничими відділами і відповідальними редакторами наукових зібрань бібліотеки Об'єднання такі, як **УПА, ХНАДУ, ХНТУСГ, ХДАК, ХДУХТ, ХНУМ імені І. П. Котляревського, ПНПУ імені В. Г. Короленка, ХНТУСГ, ХНПУ імені Г. С. Сковороди** тощо, з метою просування наукового надбання своїх вишів, продовжували брати участь у проєктах НБУВ «Наукова періодика України» і «Україніка наукова».

Бібліотеки закладів вищої освіти Харкова продовжували роботу у корпоративних проєктах **ХДНБ імені В. Г. Короленка** «Бібліотечна енциклопедія Харківщини», «Метабібліографія Харківщини», «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова» та інших проєктах цієї бібліотеки.

Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату

Бібліотеки Об'єднання продовжували брати участь у корпоративних проєктах таких, як: «Придніпровський корпоративний каталог (ПКК)» Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки; проєктах **ДНПБ імені В. О. Сухомлинського**; у проєктах «Міжрегіональний аналітичний розпис статей»; «Зведений ЕК медичних бібліотек України» на чолі з **ННМБУ**; «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова» і «Зведений каталог нових надходжень до провідних бібліотек м. Харкова – соціальні комунікації», які репрезентує в е-форматі на власному сайті **ХДНБ імені В. Г. Короленка**; «Електронний зведений каталог бібліотек ЗВО м. Харкова» - бібліотеки, що працюють у програмному середовищі «УФД/Бібліотека» тощо.

Протягом звітнього року бібліотеки здійснювали наукове опрацювання нових надходжень документів та організацію системи каталогів та картотек.

Пріоритетним напрямком діяльності бібліотек Об'єднання залишається організація, ведення та редагування продукту власної генерації – електронного каталогу (ЕК), як найбільш сучасного і зручного для користувачів інструменту пошуку інформації.

Загальний обсяг бібліографічних записів у електронних каталогах **31** бібліотеки Об'єднання нараховує **7.407.537** записів. Поповнювалися електронні каталоги бібліотек бібліографічними записами на нові надходження, також бібліотеки продовжували ретроконверсію до своїх фондів записами книг, записами на аналітичний розпис періодичних і продовжуваних видань, що становить **263.936** записів. Кількість звернень до електронних каталогів за минулий рік становить **21.495.502** звернень, або **152,4 %** у порівнянні з **2019** роком. Так, у планах ретроконверсії фондів **ЦНБ Каразінського університету** – ретроконверсія фонду іноземними мовами сектору видань кінця **XIX** - початку **XX** ст., відображення фондів бібліотечних пунктів на кафедрах університету.

Фахівці **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** працювали над створенням можливостей швидкого пошуку інформації в ЕК.

Через технічні неполадки у бібліотечній програмі власної розробки **Фундаментальної бібліотеки ХНАУ імені В. В. Докучаєва** у електронній БД «Рідкісні і цінні видання» (RKN), усі записи зроблені за рік не збереглися.

Спостерігається зменшення кількості бібліографічних записів, внесених до ЕК **НБ УПА** на ретроспективну частину фонду, в зв'язку зі зменшенням кількості працівників бібліотеки та

залученням працівників керівництвом академії до інших видів робіт. Бібліотекою для створення електронного каталогу активно використовується модуль «Ірбіс-корпорація».

В електронному каталозі **бібліотеки УМСА** створено нову БД «Красзнавство Полтавщини», яка містить бібліографічні описи і повнотекстові pdf-файли матеріалів із газет про історію рідного краю, визначні події в місті та області, видатних особистостей – уродженців Полтавщини. Користувачі мають можливість не тільки знайти необхідний матеріал за назвою, прізвищем, ключовими словами та предметними рубриками, а й переглянути або завантажити сканований матеріал. В ЕК **НБ ХНУРЕ** створено новий Класифікатор тем «ХНУРЕ. Комплекси навчально-методичного забезпечення», додаткова точка доступу для роботи з цим інформаційним ресурсом бібліотеки.

Такі бібліотеки, як бібліотеки **УПА, УМСА і ХНТУСГ**, мали можливість запозичувати бібліографічні записи при ретроконверсії своїх фондів завдяки участі у корпоративному об'єднанні бібліотек «Ірбіс-корпорація». Завдяки участі **НТБ НТУ «ХП»** у корпоративних проєктах «Придніпровський корпоративний каталог (ПКК)» і МАРС, до ЕК імпортуються аналітичні описи статей з періодичних видань не лише поточного, а й з видань попередніх років, які знаходяться у фонді бібліотеки.

Протягом року бібліотеки працювали над лінгвістичним забезпеченням своїх ЕК, продовжували створювати авторитетні файли (АФ), що сприяло підвищенню якості електронних каталогів бібліотек. Наприклад, **НБ УПА** продовжувала роботу над БД авторитетний файл «Колективний автор», яка була створена з метою удосконалення пошуку публікацій вчених в БД ЕК «Праці вчених УПА». Протягом року поповнювалася БД авторитетний файл «Індивідуальні автори» бібліографічними відомостями авторів **НТБ НТУ «ХП»**. Для надання достовірних даних про авторів бібліотекою була розроблена анкета, яка дозволяє отримувати інформацію безпосередньо від самих авторів. **НБ ХНТУСГ** продовжувала працювати зі службовими БД АФ «Індивідуальний автор» і АФ «Колективний автор».

Бібліотеки Об'єднання продовжували роботу з переведення діючих карткових каталогів з системи ББК на УДК.

ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Діяльність бібліотек у звітному році була спрямована на задоволення потреб професорсько-викладацького складу та студентів своїх вишів бібліотечно-інформаційними продуктами і послугами, наповнення власних інформаційних ресурсів і участь у корпоративних проєктах. Бібліотеки займалися впровадженням дистанційних сервісів та послуг з метою інформаційно-бібліографічної підтримки освітньої та науково-дослідної діяльності своїх вишів в умовах епідемії COVID-19.

Бібліотеки Об'єднання продовжували брати участь у таких корпоративних проєктах, як: «Україна наукова» НБУВ, «Наукова періодика України», що підтримується науково-видавничою групою «Уран» на платформі OJS, всеукраїнському корпоративному проєкті з формування інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань», «Біометрика української науки», яка базується на мережевій наукометричній платформі Google Scholar, «Українська бібліотечна енциклопедія» НБУ імені Ярослава Мудрого; ХДНБ імені В. Г. Короленка - «Метабібліографія Харківщини», «Бібліотечна енциклопедія Харківщини»; фактографічно-бібліографічному електронному ресурсі «Історія Харкова у меморіальних дошках» тощо. Продовжували працювати

і над власними проєктами. Активно розвиваються проєкти **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** «Видатні вчені Харківського національного університету імені О. М. Бекетова у Вікіпедії», **НБ ХНТУСГ** «ХНТУСГ у Вікіпедії». **НБ ХНМУ** разом зі студентами брала участь у наповненні Української Вікіпедії статтями про відомих діячів – вихованців Харківської вищої медичної школи. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** у Вікіпедії минулого року розміщено нову редакцію статті «Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого».

У звітному році зменшилася кількість виконаних бібліографічних довідок і складала **300.293**. Кількість бібліографічних довідок, виконаних в автоматизованому режимі також зменшилася і становить **147.553** довідки.

На період карантину довідково-інформаційне обслуговування користувачів **НБ ХНМУ** в дистанційному форматі додатково здійснювалося у додатку-месенджері Viber. У додатку-месенджері Viber створено групу «Віртуальна довідка НБ ХНМУ», де провідні фахівці бібліотеки надавали консультації з широкого кола питань, що стосуються дослідження, навчання та викладання. Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування користувачів, у залежності від складності, здійснювали усі структурні підрозділи **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**, у зв'язку з відсутністю довідково-бібліографічного відділу.

Серед бібліографічних довідок і консультацій, наприклад:

- ✓ На запит з Коледжу Королеви Марії Лондонського університету (Лондон, Велика Британія) підготовано довідку та відскановані статті про Клавдію Грос з газети «Северный курьер» (1899-1900 рр.) із фонду **ЦНБ Каразінського університету**;

- ✓ Для Інституту літературних досліджень Польської Академії наук (м. Варшава, Польща) довідка щодо історії унікального примірника, який зберігається у фонді книжкових пам'яток **ЦНБ Каразінського університету** і містить додаткові рукописні аркуші з перекладом Олександра Горбунова 1835 р.: «Мицкевич А. Конрад Валленрод. Историческая повесть из литовских и прусских событий Адама Мицкевича».

- ✓ використання електронних освітніх ігрових ресурсів в освітньому процесі початкової школи – **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**;

- ✓ криптографічний захист інформації, програмні методи ув'язки форм і розмірів літальних апаратів – **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**;

- ✓ вплив неіонізуючого електромагнітного випромінювання на стан тканин порожнини рота та біохімічні показники ротової рідини, механізми інтегративно-кореляційних взаємовідносин печінки, селезінки, надниркових залоз та сім'яників на рівні взаємодії функціональних систем – **НБ ХНМУ**;

- ✓ видання Шарля Сікара (Charles Sicard) (1773-1830), радника генерал-лейтенанта Дюка де Рішельє, автора перших книг про Одесу у фонді **ЦНБ Каразінського університету** для **НБ ОНУ імені І. І. Мечникова**;

- ✓ відбудова комунального господарства м. Харкова (1943–1960 рр.) – **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова**;

- ✓ використання шрифту в друкованих виданнях футуристів, Особливості пейзажного живопису України (кінець XIX – початок XX століття), Історія яворівської художньої школи ремесел – **бібліотека ХДАДМ**;

- ✓ фермерські елеватори та їх проєкти, п'ятикорпусний плуг, економіка експорту в Україні – **НБ ХНТУСГ**;

✓ **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** виконано патентний пошук за темою «Оброблення води, промислових та побутових стічних вод або відстою стічних вод».

✓ **ЦНБ Каразінського університету** для Енциклопедії сучасної України (ЕСУ) За запитами для видання «Енциклопедії сучасної України» виконані довідки: біографічні – «Мистецтвознавець Ю. П. Нельговський», «Архітектор В. Х. Немкін», «Біохімік Юрій Вікторович Нікітченко», «Фізіолог та біохімік Володимир Миколайович Нікітін»; «Часопис “Нова книга”».

Бібліотеки Об'єднання з метою обслуговування віддалених користувачів використовували віртуальні довідково-бібліографічні служби, які діяли у **16** бібліотеках, кількість виконаних бібліографічних довідок збільшилася у порівнянні з **2019** роком і становить **325 %** або **4.661** довідки. Збільшилася кількість виконаних віртуальних довідок у бібліотеках **НЮУ імені Ярослава Мудрого, УМСА і ХНУРЕ**. Наприклад, кількість бібліографічних довідок, виконаних в автоматизованому режимі **Бібліотекою ХНЕУ** становить майже **25 %** від загальної кількості бібліографічних довідок. Серед пріоритетів у роботі **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** у звітному році – актуалізація Віртуальної довідкової служби «Бібліограф-онлайн»: тематичні пошуки в ЕК; формування списків літератури на замовлення; консультації з методики пошуку в ЕК, бібліографічного опису документів; визначення індексів УДК для наукових статей, електронна доставка документів (цілодобово). Зв'язок із користувачами підтримувався через телефони, Viber, sms-повідомлення і e-mail.

Бібліотеки Об'єднання протягом року готували тематичні і рекомендаційні списки літератури. Серед тематичних і рекомендаційних списків літератури, які готували впродовж року бібліотеки Об'єднання: «Мудрість і філософія Гегеля» - **НБ УІПА**; «Композитор Валентин Бібік», «Композитор Дмитро Клебанов» - **бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського**. У розділі сайту **НТБ НТУ «ХПІ»** «Час читати» додано медіа-огляди «Я інженер! Образ інженера в художній літературі», «Поетеса епохи» (з нагоди ювілею поетеси Ліни Костенко), «Книжна подорож Європою» і «Що в імені твоїм?» (До Дня весни та Міжнародного жіночого дня). **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**: «Бізнес, корпорації та права людини», підготовлений до першого в Східній Європі практичного курсу з європейського корпоративного управління та судових спорів, організованого спільно Суддею Європейського Суду з прав людини від Португалії Пауло Пінто де Альбукерке та НЮУ імені Ярослава Мудрого; «Майстерність адвоката» – до сертифікатної програми Асоціації випускників НЮУ імені Ярослава Мудрого спільно з кафедрою адвокатури Університету та Радою адвокатів Харківської області та представниками провідних юридичних фірм.

У звітному році **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** придбала та надає доступ користувачам до сервісу автоматичного оформлення бібліографічних посилань і створення списків використаних джерел Grafiati. Для тих, хто не вміє відрізняти факти від фейків, **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** підготувала презентацію «Як відрізнити фейк від правди», яка знайомить користувачів із основними правилами, що допоможуть орієнтуватися у великому масиві новинної інформації.

Користувачі бібліотек Об'єднання мали змогу отримувати індекси УДК, авторський знак, JEL Classification і MeSH наукових і методичних праць. За статистичними даними було визначено індекси УДК на **48.510** документів. На сайті **НБ ХНУРЕ** у рубриці «Науковцям» додана нова послуга по роботі з JEL Classification (алфавітно-цифрова класифікаційна система Американської Економічної Асоціації), де представлена система кодів для визначення тематики публікацій з економіки.

Бібліотеки Об'єднання продовжували використовувати у своїй роботі групове і індивідуальне інформування користувачів. Кількість абонентів у режимі ВРІ становить **2.118**, у режимі ДОК – **343** абоненти. У режимі ВРІ кількість тем, за якими було надано інформацію абонентам становить **746**, у режимі ДОК – **234**. Наприклад, в режимі ДОК, **НБ УПА** надавалася інформація професорсько-викладацького складу академії з питань «Методологія і методика освітнього процесу», «Організація наукових досліджень» тощо. У звітному році **НБ ХНТУСГ** задіяно тьюторство для роботи з професорсько-викладацьким складом Університету, як форму індивідуального педагогічного супроводу користувача.

Як і в попередні роки бібліотеки Об'єднання продовжували у своїй роботі використовувати бібліографічні огляди. Наприклад, бібліографічні огляди: «Кобзарі» Тараса Шевченка»: **160** років із часу виходу в світ (**1840**) першої поетичної збірки «Кобзар» Тараса ШЕВЧЕНКА; «Ліцей князя Безбородька»: до **200**-річчя заснування у Ніжині гімназії вищих наук князя Безбородька, підготовлені **Фундаментальною бібліотекою ХНАУ імені В. В. Докучаєва. НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** протягом року проводила огляди книжкових новинок «Бібліофреш».

Бібліотеками Об'єднання проведено **160** комплексних форм бібліографічного інформування користувачів, таких, як дні інформації, кафедр, фахівця, науки, дипломника тощо. Такі форми роботи використовували майже **76 %** бібліотек.

Бібліотекою УМСА розпочато роботу зі створення профілів науковців в Publons, що дозволить дослідникам збирати, відстежувати, перевіряти та демонструвати свої публікації, показники цитованості, інформацію про експертну діяльність в якості редакторів і рецензентів наукових журналів та користуватися різними можливостями систем Web of Science, Researcher ID та Publons за допомогою єдиного облікового запису. Фінансування надання цифрових ідентифікаторів об'єкту DOI для кожного оригінального твору, що депонується у регіональному реєстрі DOI та у Системі CrossRef здійснюється за рахунок коштів **ХНУРЕ**, за договором про надання послуг супроводу веб-сайтів періодичних наукових видань на платформі «Наукова періодика України».

Бібліотеками Об'єднання приділялася увага питанням формування інформаційної культури своїх користувачів. Особлива увага приділялася студентам-першокурсникам, дипломникам, студентам-іноземцям і студентам, які отримують освіту англійською мовою.

Так, для студентів першого курсу ХНУМГ імені О. М. Бекетова запроваджено дистанційний курс «Інформаційні ресурси **НБ ХНУМГ ім. О. М. Бекетова**», який є складовою занять із формування інформаційної культури студентів та входить до вивчення предмету «Інформаційні ресурси Університету». Студенти мали змогу ознайомитися зі структурою Бібліотеки, правилами користування та режимом роботи, інформаційними ресурсами та послугами Бібліотеки; навчитися користуватися традиційними каталогами і картотеками та електронним каталогом у АБІС «Коґна», мережними ресурсами Бібліотеки та Цифровим репозиторієм Університету; отримати знання з принципів академічної доброчесності. Виконання практичних завдань дали змогу першокурсникам освоїти правила оформлення списків джерел. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** з метою підвищення рівня формування інформаційної культури користувачів було запроваджено проведення циклу вебінарів та онлайн консультацій для студентів і аспірантів Університету, популяризації інформаційних ресурсів Бібліотеки серед науковців. Серед традиційних заходів, які **НБ ХНТУСГ** щорічно організовує у рамках «Місячника першокурсника», у звітному році була підготовлена і проведена віртуальна відеобесіда з виставкою «Тобі, першокурснику!». Ця віртуальна відеобесіда інформувала студентів про низку послуг і можливостей та пропонувала цікаву добірку основних та

альтернативних підручників. Вперше НБ ХНТУСГ у рамках «Місячника першокурсника» проводилися практичні заняття в режимі експрес-тренінгів, де студенти мали можливість спробувати з мобільних телефонів здійснити пошук навчально і навчально-методичної літератури в ЕК.

Фахівцями **ЦНБ Каразінського університету** проводилися заняття за темами: «Оформлення посилань, бібліографічних описів та бібліографічних списків за вимогами ДСТУ 8302:2015 та стилю Американського інституту фізики до наукових праць» для студентів 5-6 курсів, аспірантів та викладачів фізико-технічного факультету; для студентів історичного факультету – «Бібліографічні тематичні покажчики, укладання бібліографічних списків до кваліфікаційних праць»; «Структура, нормативна документація, правила користування, послуги ЦНБ» для студентів 4 курсу філософського факультету; «Стиль Harvard Reference Style» для студентів факультету іноземних мов, тощо. Практичні заняття (240 акад. годин) зі студентами усіх груп 1-го курсу денної форми навчання проводилися фахівцями **НБ ХНУРЕ**, де було представлено: загальні відомості про ресурси та сервісні послуги Бібліотеки, про функціональні можливості сайту; висвітлено дані про проєкт «СКЧ бібліотек ЗВО м. Харкова»; пошук документів за різними критеріями на пошуковій сторінці ЕК; КНМЗ; поняття плагіату та проєкт «Сприяння академічній доброчесності в Україні», надано відомості про програми/системи для автоматичного бібліографічного опису документів при створенні посилань, списків використаних джерел інформації, цитувань; для виконання практичних завдань використовувалися українські бібліографічні менеджери. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** у звітному році створено новий комплексний е-ресурс «Інформаційна культура студента», який презентує: Національну онлайн-платформу з цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта»; віртуальний тур «Сходінками бібліотечного обслуговування»; інтерактивний плакат «Е-ресурси Наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого»; презентацію «Електронний каталог Наукової бібліотеки: пошук в інтерактивному режимі».

Бібліотеки Об'єднання сприяли формуванню культури академічної доброчесності. Так, для віддалених користувачів на сайті **НБ ХДЗВА** представлена БД «Академічна доброчесність» з розділами: Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності; Національний репозитарій академічних текстів; Поняття академічної доброчесності та плагіату; Сервіси перевірки текстів на наявність плагіату.

Наприклад, **НБ НФаУ** для здобувачів вищої освіти 1 курсу проведено бінарну лекцію «Академічна доброчесність: університетський вимір», спільно з кафедрою організації економіки фармації для науковців та викладачів проведено Науково-практичний семінар «Академічна доброчесність: виклики сучасності. Плагіат у сучасному світі». З нагоди святкування Міжнародного дня академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти (PhD) спільно з кафедрою соціальної фармації проведено вебінар «Академічна доброчесність # Національний фармацевтичний університет». Карантинні обмеження не стали на заваді **НБ ХНУМ** у проведенні заходів з підвищення інформаційної компетентності користувачів та формування академічної культури. З цією метою було організовано цикл онлайн-заходів: цикл вебінарів для науковців (на платформі ZOOM); «Інструменти ідентифікації науковця – поради щодо оптимізації авторських профілів у спеціалізованих сервісах; знайомство щодо можливостей роботи з сервісом Publons, Scopus та ORCID; «Академічна доброчесність як складова бренду науковця»: питання щодо запобігання плагіату, публікацій у псевдонаукових журналах, антиплагіат-стратегію ХНМУ, порівняльні системи перевірки робіт на текстові запозичення за допомогою програм StrikePlagiarism (Польща) та Unicheck (Україна тощо.). Для студентів 1 курсу створено онлайн-

курс «Академічна доброчесність» на платформі дистанційного навчання MOODLE за темами: «Академічна доброчесність студента» і «Організація та методика роботи з джерелами інформації». Вебінар з циклу методичних онлайн-заходів для науковців **ХНМУ** – «Системи управління бібліографічною інформацією: можливості для науковців (на прикладі менеджера цитувань Mendeley)» було проведено у жовтні фахівцями **НБ** цього Університету. Вебінар зібрав понад **60** осіб. Відкрив семінар проректор з наукової роботи, який зазначив широкі можливості бібліографічних менеджерів і важливість їх використання, що допомагає науковцю скоротити час на пошуки тематичних публікацій, наукових спільнот, оформлення списків і цитувань у роботах тощо. **НБ ХНТУСГ** проведено семінар для відповідальних за організацію і контроль щодо дотримання принципів академічної доброчесності в Університеті «Основи роботи з перевірки текстів на ознаки плагіату в онлайн-сервісі пошуку плагіату UNICHECK».

Фахівцями **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** протягом року проводилися консультації з питань реєстрації на платформах Web of Science та Scopus, користування базами, відновлення віддаленого доступу, пошуку повних текстів, реєстрації ResearcherID та Publons, додавання публікацій до профілів науковців ResearcherID, ORCID та Google Академії, а також стосовно вебінарів від ClarivateAnalytics. На замовлення ректорату **НБ ХНТУСГ** надавалися довідки, серед них: Про наявність публікацій науковців ХНТУСГ в базах даних Scopus та Web of Science з коефіцієнтом цитованості **1** та більше, порівняльний рейтинг ХНТУСГ із закладами вищої освіти аграрного профілю за показниками БД Scopus тощо. Служба бібліометрії та наукометрії **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** проводила науково-аналітичну, моніторингову роботу із застосуванням наукометричних інструментів визначення статистичних показників наукових досліджень учених; здійснювала інформаційно-пошукову діяльність в базах Scopus, Web of Science та Google Scholar; систематизувала публікації науковців; оприлюднювала дані на сайті бібліотеки; вела консультативну роботу; підтримувала зв'язок з технічними службами Scopus та Web of Science з питань додавання або видалення публікацій у профіль Університету та авторські профілі учених тощо. П'ятирічний досвід діяльності підтверджує її ефективність у процесах бібліометричної підтримки публікаційної активності вчених Університету. Щомісяця на сайті бібліотеки надається інформація «Публікації вчених НЮУ імені Ярослава Мудрого проіндексовані в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science». З метою організації та проведення інформаційно-бібліографічних заходів з наукометричного просвітництва створено та функціонує клуб «Scientometrics Club». В межах його діяльності пройшли: тренінги для науковців, майстер-клас і індивідуальне консультування.

НБ ХНУРЕ створено «Довідник першокурсника 2020» у новому форматі. При розробці Довідника першокурсника були використані наступні технології: html, css, jQuery, за допомогою програми Visual Studio Code.

Одним із пріоритетних напрямків роботи бібліотек Об'єднання залишалася, як і у минулі роки, популяризація наукової спадщини своїх учених. Так, минулого року складено **61** бібліографічний покажчик, видано **22** і розміщено в електронному середовищі на власних сайтах або сторінках сайтів вишів **53** покажчики. Перелік складених бібліографічних покажчиків бібліотеками Об'єднання у **2020** році дивись у додатку № **4**. Серед них:

- **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** – Фрізман Леонід Генріхович, доктор філологічних наук, професор : біобібліографія : 1951–2020 рр. [Електронний ресурс] / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; [уклад.: В. П. Захарченко, Т. І. Неудачина ; наук. ред. О. Г. Коробкіна ; бібліогр. ред. Т. І. Неудачина]. – Харків : ХНПУ, 2020. – 122 с. – (Сер. «Вчені

ХНПУ ім. Г. С. Сковороди» ; вип. 4) – URL: <http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/Boychuk%20Yu.%20D.%20bibliografiya.pdf>;

- Цінні видання **ФБ ХНАУ ім. В. В. Докучаєва** : бібліогр. покажч. Вип. 4. Видання з природничих наук (XIX ст.), ч. 1. Природознавство. Математика. Астрономія. Фізика. Хімія. Кристалографія. Мінералогія. Геологія. Фізична географія. Метеорологія. Петрографія. Економічна геологія. Гідрологія. Палеонтологія / уклад. О. Д. Кандаурова, І. П. Жидких. – Харків : ХНАУ, 2020. – 156 с. : іл., фот. – (Сер. «Книжкові скарби ФБ ХНАУ ім. В. В. Докучаєва»);

- Показчик дисертацій та авторефератів **Українського державного університету залізничного транспорту** за 1943–2019 рр. : бібліогр. покажч. / уклад. К. П. Начарян, Т. В. Ліпченко, Ю. В. Помазан ; Укр. держ. ун-т залізн. трансп. – Харків, 2020. – 391 с. – URL: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/5154>;

- Наукові праці викладачів **Сумського національного аграрного університету** за 2019 рік : бібліогр. покажч. / уклад. Н. М. Кошман. – Суми, 2020. – 485 с. – URL: <https://library.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B6%D1%87%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96.pdf>;

- Рідкісні видання у фонді **бібліотеки ПДАА** : бібліогр. покажч. / Полтав. держ. аграр. акад. ; [уклад. Л. Д. Пащенко, І. І. Фіненко, Н. М. Плішко, Н. В. Жадан ; наук. ред. В. І. Аранчій ; авт. вступ. слова В. М. Самородов ; відп. за вип. С. В. Макарець]. – Полтава : ПДАА, 2020. – 64 с. : іл. – URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/3165/unikalnistarodruky3.pdf> .

З нагоди ювілею Наталі КУШНАРЕНКО, проректора з наукової роботи **ХДАК**, колектив **бібліотеки** підготував та видав біобібліографічний покажчик «Кушнарєнко Наталя Миколаївна: (до 70-річчя від дня народження)».

Протягом звітнього року **НБ ХНМУ** проводилася робота над створенням електронного бібліографічного покажчика «Історія Харківського національного медичного університету у віддзеркаленні часу»: сформована БД на платформі ЕК, розміщено **2.144** джерела. Планується продовжити роботу у 2021 році.

З метою популяризації своїх вишів і науковців, бібліотеки продовжували у Вікіпедії створювати сторінки видатних науковців, статті про свої ЗВО, наукові школи, відомих випускників. Серед них бібліотеки **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **ХНТУСГ** тощо.

При бібліотеках **ХНЕУ імені Семена Кузнеця**, **Каразінського університету** і **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, продовжували діяти на безоплатній основі різноманітні інформаційні, навчальні та культурні центри, які доступні всім користувачам – Інформаційні центри Європейського Союзу і інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку»; Центр інноваційних знань Світового банку в Україні; Бібліотека Українсько-польського культурного центру; «Польський кіноклуб»; Навчальний центр IBM Україна «Розумна комерція»; Кирило-Мефодіївський центр; «Еллада» центр, Україно-Марокканський культурний центр і Центр українсько-польських академічних обмінів. «Еллада» центр **ЦНБ Каразінського університету** є новим бібліотечним проектом, що залучає до співробітництва етнічні культурні об'єднання регіону, в першу чергу Харківське міське товариство греків «Геліос». Фонди центру вже досить довгий час поповнюються літературою від Кіпрського благодійного фонду Анастасіоса Левентіса. Протягом року **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** передавала добірки літератури у тимчасове користування Регіональному центру японської культури та освіти, який працює при

ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Діяльність Кирило-Мефодіївського центру **ЦНБ Каразінського університету** була орієнтована на україно-болгарський культурний діалог та підтримку культурних традицій країн слов'янської мовної групи. При центрі діє клуб «Слов'янські виміри», що залучає користувачів бібліотеки до майстер-класів, лекцій та розмовних сесій болгарською мовою. Під час карантинних обмежень було проведено віртуальну зустріч у Skype, присвячену святу «народних будителів» у Болгарії.

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У минулому році бібліотеки Об'єднання у своїй соціокультурній діяльності поряд з традиційними формами роботи все частіше використовували віртуальні комплексні масові заходи і електронні виставки, широко пропагували літературу з історії української та світової літератури, науки і культури, важливе місце займали питання національного відродження.

Бібліотеки Об'єднання приділяли значну увагу особливим подіям в житті нашого суспільства, які формують повагу до Конституції України, історії нашої держави, державних символів та державних свят, правової культури, які відзначалися на державному рівні, подіям, присвяченим знаменним датам наукового, суспільно-політичного та культурно-мистецького життя України і світу. Наприклад, «Моя Україна – соборна і вільна» – до Дня Соборності та Свободи України; «Наш стяг – пшениця у степах під голубим склепінням неба!» – до Дня Державного Прапора України; «Конституція України – історія і сучасність» – до Дня Конституції України; «Героям слава – вписано в серцях» – до Дня Героїв Небесної Сотні; «Незалежній Україні – слава нині і повік» – до Дня Незалежності України; «Символіка нашої держави: Тризуб – малий Державний герб». Важливою формою популяризації бібліотечного фонду вишів були книжкові виставки до ювілейних дат, персональні виставки видатних вчених вишів тощо.

З початку впровадження карантинних обмежень сектором міжкультурної комунікації та проєктної діяльності **ЦНБ Каразінського університету** розпочато залучення волонтерів до реалізації онлайн заходів у різних форматах. У квітні пройшов вебінар, присвячений академічним обмінам у США, під час якого випускники різних обмінних програм (Global Ugrad, Flex та SUSI) поділилися своїм досвідом із аудиторією. Це був перший досвід фахівців бібліотеки із організації та її вебінару із чотирма спікерами у Zoom, що одночасно транслювався в прямому ефірі на сторінці у Фейсбук. Протягом року **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** приділяла увагу популяризації світової та вітчизняної педагогічної спадщини. В березні традиційно проходили «Макаренківські дні»: організовувались виставки, перегляди, огляди. У грудні **НБ ХНАДУ** разом з кафедрою філософії та педагогіки професійної підготовки проведено онлайн презентацію книги професора, доктора філософських наук, Олександра ЧАПЛИГІНА «Дом. Семья. Род.» (Философско-биографические очерки). В рамках «Шевченківських днів» **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** проведено вечір однієї книги до 180-річчя першої публікації збірки «Кобзар», підготовлено віртуальну виставку однієї книги «Невичерпна книга на віки». З нагоди ювілею факультету Технологій продукції тваринництва та менеджменту **ХДЗВА, НБ** привітала факультет віртуальною виставкою «Факультету Технологій продукції тваринництва та менеджменту – 100 років (Історія у світлинах)». Представлені на виставці матеріали поширюють знання про життя та діяльність науковців, минуле академії та селища з часів створення Південно-Західної навчальної ферми (1847 р.). Національний карантин вніс корективи і в організацію та проведення бібліотечних заходів **НБ ХНТУСГ, 55 %** з яких становлять віртуальні заходи, серед них віртуальні виставки і огляди, флешмоби, вебквести, лонгріди тощо, серед них дозвілєвий

жартівливий вебквест «Веселих новорічних свят!» з визначенням переможців і врученням призів від бібліотеки. У рамках молодіжного фестивалю #БекетовУрбанФест на Ярмарку можливостей через контент соціальних мереж Facebook **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** презентувала ресурси та послуги, які надаються користувачам Бібліотеки для комфортного навчання, дослідження, роботи та взаємодії.

Традиційно книгозбірні Об'єднання організовували виставки нових надходжень, постійно діючі виставки такі, як «На допомогу студентам-першокурсникам», «Тобі, першокурснику!», «Нова навчально-методична література», «Радимо прочитати», «Праці вчених рідного вишу», «Навчальні видання англійською мовою», «Словники - джерела знань», «Книги з інклюзивної педагогіки» тощо.

Змістовними і цікавими були книжково-ілюстративні виставки і перегляди, які мають велике значення у популяризації бібліотечних фондів бібліотек і наукової спадщини своїх вишів. Так, у **2020** році кількість книжкових виставок і відкритих переглядів було організовано становить **3.183**, де експонувалося **87,1** тис. документів. Традиційні виставки і перегляди супроводжувалися інформацією у соціальних мережах Facebook, Instagram тощо. на своєму сайті для віддалених користувачів розміщала списки експонованої на традиційних виставках літератури.

Наприклад, впродовж року книжкові виставки експонувалися у бібліотеках Об'єднання і викликали інтерес користувачів:

- до Всесвітнього дня дитячого футболу, **бібліотекою ХДАФК** було організовано книжкову виставку «Від спортивного майданчика у дворі – до чемпіонатів Європи та світу»;
- для круглого столу «В. Н. Каразін – вчений-енциклопедист», який відбувся для учасників ученої ради **Каразінського університету** фахівці **ЦНБ** підготували виставку «Автографи В. Н. Каразіна», на якій були представлені листи Каразіна та книги з його автографами, на прохання учасників проводилися огляди цієї виставки;
- до **180-річчя** від дня народження Марії Дмитрівни Раєвської-Іванової (**1940-1912**), української художниці, засновниці Харківської школи живопису, **бібліотекою ХДАДМ** було організовано книжкову виставку «Звертаючись до витоків»;
- найбільш значні книжкові виставки, які експонувалися у **бібліотеці ХНУМ імені І. П. Котляревського**: «До **80-річчя** Валентина БІБІКА» і «До **125** річниці з дня народження Бориса ЛЯТОШИНСЬКОГО»;
- до Дня української писемності та мови експонувалася книжкова виставка у **бібліотеці ХДАК** «Словники – музеї слів, у них місце і для старого, і для нового слова знайдеться» на якій були представлені словники з української мови, довідкова література та підручники, навчальні посібники та монографії, присвячені державній мові;
- користувалася увагою читачів тематична виставка **бібліотеки ХНУБА** «Вчені ХНУБА – Харкову», яка була присвячена **90-річчю** Університету;
- тематична книжкова виставка-інформація «Землевпорядкування в умовах земельної реформи»: до Дня землевпорядника – **Фундаментальна бібліотека ХНАУ імені В. В. Докучаєва**;
- книжкова виставка, присвячена **545-річчю** від дня народження Мікеланджело Буонаротті (1475–1564), італ. скульптора, живописця, архітектора, поета – **бібліотека КрНУ імені Михайла Остроградського**.

Бібліотеки Об'єднання здійснювали інформаційне супроводження наукових заходів, які проходили у їхніх вишах. Так, **бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського** в рамках наукової конференції «Сучасні парадигми музики, театру та мистецької освіти» представила книжкову

виставку «Із фондів бібліотеки ХНУМ. 18-19 сторіччя». Для учасників загальноуніверситетського заходу, Міжнародної наукової конференції «Від бароко до постмодернізму: проблема автора», присвяченій пам'яті професора Леоніда УШКАЛОВА», фахівцями **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** експонувалася книжкова виставка «Професор Л. В. Ушкалов – дослідник Сковородіани та історії української літератури». Користувався успіхом у користувачів **НБ СНАУ** вільний майданчик «Вибери книгу собі сам», на якому були представлені книжкові виставки художньої літератури циклу «Пори року»: Весняна палітра книг; Гарячі літні пропозиції; Осіння розмова; Літературна хурделиця. А також книжкові виставки-інсталяції: Різдвяні історії – до Дня Святого Валентина, Книга єднає України – до Всесвітнього дня письменника, Крилате слово – от моя стріла - До Всесвітнього дня поезії.

Інтерес серед науковців і студентів **ХНУМ імені І. П. Котляревського** викликав перегляд літератури, підготовлений бібліотекою за темою «Божественна комедія» Данте у творчості українських поетів. Заслуговує уваги відкритий перегляд літератури «Слава козацька вічно жива», до Дня українського козацтва, підготовлений **Фундаментальною бібліотекою ХНАУ імені В. В. Докучаєва**. Інтерес присутніх викликав відкритий перегляд літератури «Сучасні педагогічні технології в освіті», організований **НТБ НТУ «ХП»** до XVII Міжнародної методичної школи-семінару.

У бібліотеках Об'єднання продовжувалася робота з віртуалізації соціокультурних бібліотечних сервісів, пошук нових форм впливу на користувачів, опрацювання нових видів діяльності. Наприклад, **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** у звітному році були підготовлені віртуальні інформаційні матеріали такі, як: віртуальна художня палітра «Трагедія митця на тлі епохи» (до 145-річчя від дня народження художника сумського краю, педагога, фундатора Сумського художнього музею – Н. Х. Онацького); літературна візитка «Постмодерністський дискурс Юрія АНДРУХОВИЧА»; презентація «Оксана ЗАБУШКО: феномен творчості»; літературний портрет «Агата КРІСТІ – англійська письменниця в жанрі детективу»; літературне інфоліо до 145-річчя від дня публікації роману Панаса МИРНОГО «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» тощо. Бібліотеки Об'єднання активно анонсують свою діяльність через сайти, блоги і за допомогою соціальних мереж.

За звітний рік в електронному середовищі бібліотеками Об'єднання було представлено **414** нових віртуальних книжкових виставок, що становить у порівнянні з 2019 роком **147 %**. Віртуальні книжкові виставки стають ефективним інструментом обслуговування дистанційних користувачів. Зростання цього показника спостерігається у бібліотеках **Каразінського університету, НТУ «ХП», НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНМУ, ХНТУСГ, ХДАК і УМСА**.

Серед віртуальних інформаційно-бібліотечних продуктів були представлені:

- цикл віртуальних виставок «Нариси із історії математичної науки у Харківському університеті»: Становлення математичної науки у Харківському університеті (1805-1917); Математичне відділення Харківського університету у XX столітті, представлено у **ЦНБ Каразінського університету**, згідно з Указом Президента України «Про оголошення 2020/2021 навчального року Роком математичної освіти в Україні»;

- «До 90-річчя А. В. Калабухіна» таку віртуальну виставку представила **бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського**, де експонуються залучені з сімейного архіву фотодокументи ювіляра і вишу;

- «Нехай не гасне світ науки. Історія ХІБІ-ХДТУБА-ХНУБА 1930-2020 рр. в наукових пам'ятках, що зберігаються у **бібліотеці ХНУБА**»;

- «До **90-річчя** Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця», віртуальна виставка **бібліотеки ХНЕУ**, яка висвітлює історію університету та бібліотеки, презентує видання про університет та праці вчених, які наявні у бібліотечному фонді;
- на вшанування пам'яті козацького літописця Самійла **ВЕЛИЧКА НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** презентовано віртуальну виставку «Очевидець найславетніших миттєвостей історії України»;
- серед віртуальних виставок, розміщених на сайті **НБ УПА** – «Мудрість і філософія Гегеля», «Світ. Європа. Україна», «Ліна Костенко – поетеса епохи» тощо;
- віртуальний проєкт **бібліотеки ПДАА** «День вишиванки – день родоводу», до Всесвітнього Дня вишиванки;
- віртуальна виставка-екскурсія на вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр., де представлені книги з фонду **бібліотеки ХНЕУ**, присвячені цим трагічним подіям;
- віртуальна прем'єра рідкісного автобіографічного видання «Записки флорентийского золотых дел мастера и скульптора»: до **520-річчя** від дня народження Бенвенуто Челліні (**1500–1571**), італійського скульптора, письменника і ювеліра з колекції рідкісних видань **ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, яка була видана у **1848**, у Санкт-Петербурзі. Віртуальна прем'єра знайомить з життям і творчістю цієї талановитої людини та історією видання книги його спогадів;
- віртуальна виставка-реклама книги викладачів Національного медичного університету імені О. О. Богомольця "Практика гигиены рук", яка знайомить зі складом нормальної мікрофлори рук та основними збудниками внутрішньолікарняних інфекцій. Виставка була підготовлена до Всесвітнього дня гігієни рук створені фахівцями **бібліотеки УПА**;
- «Аптека&Бібліотека» – таку віртуальну виставку художньої літератури представила **НБ НФа** до Дня фармацевтичного працівника України;
- на сайті **бібліотеки ПНПУ імені В. Г. Короленка** презентовано віртуальну виставку, присвячену **100-річчю** від дня народження письменника Григорія ТЮТЮННИКА – українського прозаїка, поета;
- віртуальний інфо-дайджест «Імплементация Нового українського правопису» та інфо-досьє «Філософ мови» (до **185-річчя** від дня народження видатного українського мовознавця Олександра ПОТЕБНИ) розроблено і представлено на сайті **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** в рамках виховання сучасної культуромовної особистості;

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого розроблено та впроваджено нові електронні ресурси, які орієнтовані на дистанційне забезпечення науково-освітньої діяльності Університету, Серед них: мультимедійні лонгріди («Безсмертне слово поета як основа народної пісні і Державного Гімну України» до **205-річчя** від дня народження українського композитора, автора Державного Гімну України М. М. Вербицького та Дня Державного Гімну України; «Перша Конституція України – Конституція Пилипа Орлика 1710 року» до **310-річчя** прийняття; «Суворі уроки Чорнобиля» до дня пам'яті Чорнобильської катастрофи; «Декларація про державний суверенітет України – новий відлік історії незалежності» до 30-річчя прийняття, «Вчені-правознавці – ювіляри 2021 року» тощо.

У грудні відбувся круглий стіл в онлайн-форматі «COVID-19 й соціум: як пандемія коронавірусу змінила наше життя», організований **НБ ХНМУ** і сектором медіа-простору ГО «Студентське самоврядування ХНМУ», в засіданні якого взяли участь понад **80** представників студентства, викладачів і фахівців бібліотеки. Інтерес користувачів **НБ ХНТУСГ** викликали віртуальні огляди «Архітектурні родзинки Харкова» і «Особливості Харкова», які розташовані на сайті бібліотеки у розділі «Мій рідний край – історія моя». Огляди містять інформацію про

архітектуру міста, про людей, які жили і працювали у Харкові і внесли вагомий вклад у розвиток рідного міста.

Бібліотеками Об'єднання минулого року було проведено **1.237** масових заходів, на яких були присутні понад **56.534** відвідувачі.

Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка провела презентацію видання академічної спільноти університету, монографію Сергія ШЕВЧУКА, професора, доктора географічних наук, «Професор географії Кость Дубняк». Монографія присвячена дослідженню постаті видатного українського географа першої половини **XX** століття—професора Костя Володимировича Дубняка. Вчений відомий у науці як теоретик українського географічного краєзнавства, один з лідерів наукової школи української економічної географії, засновник географічних досліджень території Полтавщини. «Книжковий калейдоскоп», цікавий захід провела **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** до Всесвітнього дня книги і авторського права: «Скарби української літератури». У рамках цього заходу експонувалася книжкова виставка рідкісних і цінних видань бібліотеки, проведено конкурс «Читаємо українське, читаємо українською», відбулася загально-університетська акція «Подаруй дитині книгу!».

НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» за участю кафедр і громадських організацій Університету проведено два off-line заходи: творчий проєкт «Meet Up! Kharkiv» за сприяння директора Харківського музею міської садиби Андрія Парамонова та акція «Play me, I'm yours» в рамках проведення KharkivMusicFest та проєкту ArtPiano 2020.

Жвавий інтерес присутніх викликали презентації книг: доктора мистецтвознавства, професора Людмили СОКОЛЮК «Школа Раєвської-Іванової», яка побачила світ напередодні ювілею академії та висвітлює передумови та історію виникнення **ХДАДМ**; Андрія КОРНСВА «Смак модерну: художнє оформлення харківської кондитерської упаковки кінця XIX – початку XX століття» і Надії БЕРНАР-КОВАЛЬЧУК «Харківська школа фотографії: гра проти апарату». На відзначення **160**-річчя від дня народження А. П. Чехова та **60**-річчя з дня відкриття будинку-музею в Сумах у **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** відбулася літературна година «...Лука і Псел краші: А. П. Чехов і Сумщина». У листопаді дистанційно відбувся літературний вечір під назвою «Діагноз – осінь», організований сектором медіа-простору студентського самоврядування **ХНМУ** спільно з **НБ**, до якого приєдналися й студенти інших вишів Харкова. З вуст учасників заходу, поціновувачів поезії, звучали слова про красу та загадковість цієї незвичайної пори, про натхнення й почуття... Круглий стіл «Наукова бібліотека: історія та сучасність», присвячений **210**-річчю утворення проведено **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**, у програмі якого книжкова виставка, доповіді, презентації, зустріч з видатними особами.

Ось декілька цікавих засідань клубів, які були проведені у бібліотеках Об'єднання минулого року.

У літературному клубі «Осяяння», який працює при **НБ ХНУРЕ**, пройшли цикли заходів «Сучасні українські письменники та корифеї - класики»: Василь Шкляр, Леся Українка; «Майстри світової літератури: Габріель Гарсія Маркес, Рей Бредбері; «Святкове Осяяння»: до дня закоханих, літературно-музичний вечір «Назустріч весні». Виставки з циклу «Авторська майстерня», де представлені вироби hand-made і онлайн-виставка творчості учасників цього клубу. Підготовлені віртуальні матеріали: тематичні лонгріди на платформі Tilda; нотатки у Facebook; матеріали у соцмережах Instagram і Telegram; сайт літературного клубу «Осяяння» тощо.

Клуб «Window to success» («Вікно до успіху») діє при **ЦНБ Каразінського університету** вже два роки. Мета клубу - зібрати групу вмотивованих молодих жінок для прочитання та

обговорення книжки Ранії Андерсон «Мене не спинити. Шість звичок жінок у країнах, що розвиваються». Зустрічі цього клубу щомісяця відбувались на платформі Zoom, а у серпні – шість зустрічей клубу проведено на відкритому повітрі. У **Кирило-Мефодіївському центрі ЦНБ** у звітному році пройшло чергове засідання клубу «Слов'янські виміри», присвячене національному святу Болгарії — Дню визволення з-під османського гніту. 1 березня болгарки відзначають свято народного календаря — «Баба Марта», прихід весни. До цього свята був проведений захід, під час якого відбувся майстер-клас з виготовлення «мартениць» – прикраси з ниток, які пов'язуються у перший день березня. Захід було підготовлено доцентом кафедри туристичного бізнесу та країнознавства кандидатом історичних наук Наталею АКСЬОНОВОЮ. Мета заходу – ознайомлення з ідеєю національного відродження Болгарії та культурними цінностями болгарського народу.

Дистанційно, у груповому відеочаті Viber, пройшли засідання краєзнавчого клубу «Криниця духовності» **Фундаментальної бібліотеки ХНАУ імені В. В. Докучаєва**.

Продовжували свою роботу на базі **НБ ХНТУСГ** - краєзнавчо-туристичний клуб «Патріот» і читацький літературно-дозвіллевий клуб «Слово». Так, розширене засідання літературно-дозвіллевого клубу «Слово», на якому були присутні викладачі і студенти, було присвячене **206-й** річниці з дня народження Кобзаря – Тараса ШЕВЧЕНКА. Гість свята, заслужений артист України Олександр ГАВА, розповів про життєвий шлях та творчість Кобзаря, почитав його поезії. Студенти також декламували вірші, обговорювали сучасність та актуальність творчого доробку Тараса ШЕВЧЕНКА.

З метою наукометричного просвітництва науковців у **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** активно працював бібліотечний клуб «Scientometrics Club», діяла Міні-студії з цифрової грамотності «#Cyfra_Library (Цифрова бібліотека)». **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** організовано он-лайн конкурс декламації «Увімкни звук...» та літературний челендж «Вірші по фото» який викликав жвавий інтерес серед учасників.

У зв'язку з оптимізаційними змінами в **ХНУРЕ** до функцій **НБ** увійшла також підготовка вишу до виставок. Серед них: освітянські виставки у Івано-Франківську, Трускавці, Тернополі і Львові; XIX Міжнародна виставка «Освіта та кар'єра», м. Кременчук; XI Міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти - 2020», м. Київ.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Науково-дослідна діяльність бібліотек Об'єднання у звітному році була спрямована на аналіз діяльності структурних підрозділів бібліотек і окремих бібліотечних процесів, вдосконалення бібліотечно-бібліографічного обслуговування і моніторинг інформаційних потреб користувачів тощо. Аналіз текстових звітів свідчить про те, що до дослідницької діяльності залучені майже усі бібліотеки Об'єднання. Так, **НБ СНАУ** протягом року проводилося соціологічне дослідження «Університетська бібліотека та її послуги: погляд читача-студента». Фахівцями бібліотеки була розроблена анкета для визначення повноти, точності і комфортності послуг, які надаються читачам та їх уявлення про покращення роботи бібліотеки. В анкетуванні брали участь студенти різних курсів і факультетів. Висновки дозволять забезпечити максимальну відповідність наявних інформаційних продуктів і послуг реальним потребам сучасного користувача. **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** було продовжено наукову роботу з дослідження спадщини архітектора О. М. Бекетова і матеріалів про нього. У рамках сумісного проєкту Музейного комплексу та Бібліотеки «Спадщина університету: Історія. Наука. Культура.

Особистість» фахівці бібліотеки прийняли участь у підготовці ювілейних видань до **100-річчя** заснування Університету «Науковці сьогодення» та «Науковці минулого», а також видання до **100-річчя** заснування Бібліотеки «Наукова бібліотека ХНУМГ імені О. М. Бекетова. Від історії до сьогодення». До **90-річчя** **НБ ХНТУСГ** започатковано проєкт «Історія НБ ХНТУСГ в особах» з метою визначення ролі особистості в діяльності бібліотеки Університету на різних етапах становлення і розвитку та для увіковічнення пам'яті про працівників, працею яких вона створювалась і розвивалась. Історичний аспект розвитку бібліотеки через особистості розглядається за напрямками: Управління бібліотекою; Пам'ять бібліотеки; Ветерани бібліотечної справи; Сучасність. Це довгостроковий проєкт, який буде реалізовано протягом 10 років і включає 2 етапи: I етап – 2020-2025 рр.; II етап – 2026-2030 рр., завершення – 2030 р.

За звітний рік фахівцями бібліотек Об'єднання підготовлено **132** доповіді і повідомлення, **163** наукові статті з теорії та практики бібліотечної справи на наукові і наукових і науково-практичні конференції і семінари.

З нагоди **215-ї** річниці від часу заснування **ЦНБ Каразінського університету**, вийшов друком журнал «**Бібліотечний вісник**» **НБУВ (березень, 2020)**. Статті фахівців бібліотеки присвячені створенню сучасного креативного простору бібліотеки, історії заснування ЦНБ, стратегії комплектування сучасної бібліотеки, проблемам встановлення авторства західноєвропейських видань у фонді ЦНБ, співпраці з видавництвами та окремими авторами у справі підготовки до друку наукової, науково-популярної та довідкової літератури, про проєкт «Вікно в Америку», тощо.

У рамках сумісного проєкту **НБ** та Музейного комплексу **ХНУМ імені О. М. Бекетова** «Спадщина університету: Історія. Наука. Культура. Особистість» Бібліотека долучилася до підготовки ювілейних видань до **100-річчя** заснування Університету «Науковці сьогодення», «Науковці минулого», «Невідомі сторінки життя та діяльності академіка архітектури О. М. Бекетова», а також продовжила роботу по підготовці видання до **100-річчя** заснування Бібліотеки «Наукова бібліотека ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. Від історії до сьогодення». Науково-дослідна робота фахівців **НБ ХНМУ** була спрямована на висвітлення історичних подій та сьогодення бібліотеки у зв'язку із **100-річним** ювілеєм. Тривала робота з вивчення матеріалів з архіву Університету для пошуку та відновлення документів, що стосуються бібліотеки, результатом якої стала доповідь директорки бібліотеки на Міжнародній науково-практичній конференції «Медичні бібліотеки України: досвід, традиції, інновації» – «**100-річний ювілей** Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету». Вийшов друком збірник «Медичні бібліотеки України: досвід, традиції, інновації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20–21 травня 2020 р.) / Ред. кол. : Т. А. Остапенко, І. В. Киричок, Н. М. Бортник [та ін.] – Київ : ННМБУ ; Харків : ХНМУ, 2020. – 168 с.», який містить доповіді керівників бібліотек та бібліотечних фахівців – учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Медичні бібліотеки України: досвід, традиції, інновації». Захід проведено у форматі Інтернет-конференції на сайті Національної наукової медичної бібліотеки України.

НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» разом з Університетом у звітному році відзначила **90-річчя**, до цієї знаменної дати бібліотекою було запроваджено проєкт «Миті історії науково-технічної бібліотеки» і розміщено на сторінці бібліотеки у Facebook. Мета проєкту – щоденне розміщення цікавих фактів з історії становлення і розвитку бібліотеки як одного з найважливіших підрозділів вишу.

У **НТБ НАУ імені М. С. Жуковського «ХАІ»** вийшла друком монографія «Професор Неман Йосиф Григорьевич: монографія / [сост.: И. В. Олейник, Н. М. Ткаченко, Т. П. Цепляева].

– Харків : ХАІ, 2020. – 264 с.», яка присвячена професору Харківського авіаційного інституту Й. Г. Неману.

Фундаментальною бібліотекою ХНАУ імені В. В. Докучаєва створено «Видатні науковці-ювіляри та пам'ятні дати Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва : календар пам'ятних дат на 2021 р. / уклад.: О. Д. Кандаурова, І. П. Жидких, Т. Л. Петриченко ; відп. за вип. С. О. Довгалюк ; іст. консультант О. М. Голікова. – Харків : ХНАУ, 2020. – 95 с. : фото». Оpubліковано статтю фахівців **Фундаментальної бібліотеки**, присвячену **160-річчю** від дня народження талановитого вченого, завідувача першої у світі кафедри ґрунтознавства у Ново-Олександрійському інституті сільського господарства та лісівництва (нині –ХНАУ імені В. В. Докучаєва), автора першого підручника для студентів вищої школи з ґрунтознавства «Почвоведение» (1900). «Кандаурова О. Д., Жидких І. П. Микола Михайлович Сибірцев. До 160-річчя від дня народження видатного ґрунтознавця, геолога, агронома. Агрохімія і ґрунтознавство : міжвід. тем. наук. збірник. Харків: ННЦ «ІГА ім. О. Н. Соколовського», 2020. Вип. 89. С. 98–104. DOI: <https://doi.org/10.31073/acss89-11>».

Прийнята до друку стаття Н. В. Проць «Колекція світлин останньої чверті XIX – початку XX ст. у фондах **Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**: проблема вивчення та розкриття» Друк статті планується у «Віснику Львівського університету. Серія книгознавство».

Фахівцями **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** протягом звітнього року проводилася робота з підготовки матеріалів до монографії «Науково-освітні школи Національного аерокосмічного університету імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», книги з робочою назвою «Випускники ХАІ» та БД «Випускники ХАІ», що розміщена на сайті бібліотеки. Завершено і представлено на сайті **НБ ХНУРЕ** довідкове видання з історії вишу «90 років ХНУРЕ: Випускники університету 1930-2020».

На засіданнях дорадчих органів, які працювали у бібліотеках Об'єднання, протягом звітнього року розглядалися питання обслуговування користувачів бібліотек в умовах карантинних обмежень, питань пов'язаних з виконанням планових завдань, питань комплектування бібліотечних фондів, розглядалися організаційні і технологічні документи бібліотек тощо.

Так наприклад, оновлено та відредаговано технологічні інструкції всіх відділів **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** за основними напрямками діяльності. **НБ ХНМУ** розроблено алгоритм «Шлях книги» в бібліотеці, підготовлені технологічні інструкції запису читачів, видачі літератури в читальному залі та на абонементі, перереєстрації користувачів, роботи з боржниками, підписання обхідних листів. **НТБ НТУ «ХП»** розроблено положення про збереження бібліотечних фондів, про веб-сайт НТБ, технологічні інструкції про порядок вилучення та списання документів, про порядок ведення службової картотеки періодичних видань тощо. **НБ СНАУ** розроблено «Інструкцію з реєстрації користувачів наукової бібліотеки СНАУ» та «Інструкцію про порядок заміни книг, втрачених користувачами». Фахівці **НБ ХНУРЕ** протягом року брали участь у розробці Інструкції щодо порядку перевірки на академічний плагіат атестаційних робіт на здобуття ступеня «бакалавр», створення відеоінструкцій для пошуку в електронних базах та колекціях бібліотеки. За допомогою програми запису з екрану Bandicam та обробки створеного відеоматеріалу у програмі Bandicut була створена колекція **12** відеоінструкцій (<https://lib.nure.ua/video-instruc>) для допомоги відвідувачам сайту скоріше опанувати віртуальні послуги та успішно знаходити потрібне видання в електронному каталозі. **НБ ХНТУСГ** розроблено **12** організаційно-управлінських та технологічних документів, серед них: Положення

про порядок перевірок у Харківському національному технічному університеті імені Петра Василенка текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових конференцій, магістерських і бакалаврських кваліфікаційних робіт, навчальної літератури на наявність текстових запозичень; Положення про дари до єдиного інформаційного ресурсу; Інструкція про організацію, порядок обміну, перерозподілу та обліку обмінного фонду; Інструкція «Ввод статей редактором (не автором) в систему OJS»; Технологічна інструкція «Про порядок друкування читацького квитка в АРМі «Каталогізатор» Груповий друк» тощо.

НТБ НТУ «ХПІ» були переглянуті норми часу на основні технологічні процеси та операції відділів обслуговування навчальною літературою та обслуговування науковою літературою.

Бібліотеками Об'єднання у звітному році було проведено **8** науково-практичних конференцій, **41** семінар та **57** інших заходів. Серед них:

- **30 січня** відбувся Круглий стіл «Для распространения наук и просвещения...»: 1805-2020!», присвячений **215** річниці від дня відкриття **ЦНБ Каразінського університету**. У заході взяли участь **120** осіб, серед них Вента Коцере, директорка Академічної бібліотеки Латвійського університету, працівники бібліотек Харківського методичного об'єднання, громадських і культурних організацій міста. Під час заходу відбулося нагородження переможців професійного щорічного конкурсу «Бібліотекар року – **2019**». Також, представники бібліотек Об'єднання урочисто привітали з **90**-річчям заснування **бібліотеки ХДАК**, більшість з яких є випускниками Харківської державної академії культури.

- **30 січня** у рамках **XVII** Міжнародної школи-семінару «Сучасні педагогічні технології в освіті» у **НТБ НТУ «ХПІ»** пройшла Педагогічна майстерня «Академічна доброчесність в дії». У школі-семінарі взяли участь фахівці з бібліотек **ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНЕУ, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, НТУ «ХПІ»** тощо. В рамках заходу було запропоновано тренінг «Чим корисна система перевірки робіт на плагіат» і презентація програмного продукту UNICHECK – системи виявлення академічного плагіату та збігів у наукових текстах;

- **20 лютого** **НТБ НТУ «ХПІ»** проведено семінар «Дистанційне та змішане навчання здобувачів освіти» для вчителів інформатики закладів середньої освіти одного з районів міста;

- **2 квітня** пройшов вебінар, організований сектором міжкультурної комунікації та проектної діяльності **ЦНБ Каразінського університету**, присвячений академічним обмінам у США, під час якого випускники різних обмінних програм (Global Ugrad, Flex та SUSI) поділилися своїм досвідом із аудиторією. Вперше, з початку впровадження карантинних обмежень, було розпочато залучення волонтерів до реалізації онлайн заходів у різних форматах;

- **20-21 травня** у форматі Інтернет-конференції пройшла Міжнародна науково-практична конференція «Медичні бібліотеки України: досвід, традиції, інновації», яка була присвячена **100**-річчю **НБ ХНМУ** та **90**-й річниці заснування **ННМБ України**, організаторами якої стали **ННМБ України, НБ ХНМУ, НБ НФаУ і УБА**. З доповідями виступили представники бібліотек Об'єднання: **ХНМУ, НФаУ і УМСА**;

- **17 вересня** проведено спільний захід – круглий стіл «Менеджмент у бібліотеці: функціональний погляд» бібліотек **ХНТУСГ і ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, де фахівчині з бібліотечної справи виступили з доповідями та обмінялися практичним досвідом використання менеджменту, який є різновидом управління і стосується лише процесу управління працівниками, колективами. Підняли питання щодо прийняття управлінських рішень для еволюції розвитку сервісних послуг для користувачів;

- **17-18 листопада** у ЦНБ Каразінського університету пройшов в on-line режимі на платформі Zoom VII Міжнародний науковий семінар «**Ad fonts: наукові дослідження книжкових пам'яток та рідкісних видань**», організаторами якого стали ЦНБ Каразінського університету, НБ ОНУ імені І. І. Мечникова, Харківське обласне відділення ВГО УБА. Участь у заході взяли біля **80** осіб, **65** з них отримали сертифікати учасника семінару, доповідачам було вручено подяки. З доповідями виступили: Вацлав ВАЛЕЦЬКІ, професор, доктор габілітований, керівник Дослідницького Центру польської бібліографії імені Естрейхерів Ягеллонського університету (Краків, Республіка Польща), Дональд РЕЙФІЛД, професор-емерит Коледжу Королеви Марії Лондонського університету (Лондон, Велика Британія), монсеньор Франческо БРАСКІ, професор Міланського католицького університету, директор відділення славістики Амброзіанської бібліотеки (Мілан, Італія), доктор Сілвія НАЙДЕНОВА, директорка Центральної бібліотеки Болгарської Академії наук, (Софія, Болгарія), доктор Катя РОГАЧЕВСЬКА, провідний куратор слов'янських і східно-європейських досліджень колекцій Британської бібліотеки (Лондон, Велика Британія), М. В. Алексєєнко, завідувачка відділу рідкісних видань НБ ОНУ імені І. І. Мечникова, а також представники кафедр і бібліотеки Каразінського університету. У рамках семінару пройшла зустріч-діалог «Міський ретро-детектив або детектив у місті», в якому взяли участь харківська письменниця Ірина ПОТАНІНА та Клер МАННІНГ, випускниця програми імені Фулбрайта (Оклахома, США). Слухачами семінару стали фахівці з бібліотек НБУВ, ХДНБ імені В. Г. Короленка, НТУ «КПІ» імені І. Сікорського, **НФаУ, ХНМУ, Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, НТУ «ХП», НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНТУСГ, ХДАК, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНУМГ імені О. М. Бекетова** тощо;

- **25 листопада** пройшла V Всеукраїнська науково-практична конференція «Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи», присвяченій 90-річчю Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» та 30-річчю створення кафедри українознавства, культури та документознавства, серед організаторів якої – **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**. У роботі конференції взяли участь представники бібліотек Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» і **УМСА**;

- **19 жовтня** – у вебінарі «Програмне забезпечення з відкритим вихідним кодом Коһа», організованому **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, взяли участь представники бібліотек Об'єднання;

- **26-30 жовтня** у **НБ ХДУХТ** пройшла Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Бібліотека у призмі WEB-технологій : традиційні та модерні послуги і очікування користувача». Гостями конференції були фахівці з бібліотек **Каразінського університету, ХНУМ, ХНТУСГ, ХДАК, ХНУРЕ** тощо.

- **30 жовтня** у **НБ ХНТУСГ імені Петра Василенка** відбулася в змішаному форматі II-а Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в освіті», до 90-річчю від дня заснування книгозбірні. Гостями конференції стали **62** учасники з Харкова, Києва, Сум та Львова, які взяли участь у роботі конференції дистанційно, працівники бібліотеки із використанням норм карантину взяли участь у форматі офлайн. На конференції було представлено історію становлення і розвитку НБ: від традиційних – до нових ролей бібліотекарів; озвучені нові форми роботи з користувачами з таким потужним інструментом змістовного оновлення спілкування як фасилітація; розглянуто ком'юніті-аспекти респектабельної бібліотеки; презентовано 4 видання, які підготовлені до

ювілею. Також презентовано новий проєкт «Історія наукової бібліотеки в особах». Крім того, були виявлені і озвучені аспекти діяльності з драйвовими компонентами бібліотек-учасниць конференції за матеріалами доповідей ННСГБ НААН України, бібліотек **НАУ імені М. Є Жуковського «ХАІ»**, **ХНПУ ім. Г. С. Сковороди**, **ХДУХТ**, **НФаУ**, **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, **ХГПА**, **СумДПУ імені А. С. Макаренка**, **ХНМУ**, **ХНУРЕ** та **ЛНАУ** заявлених до оприлюднення на конференції;

- **3 грудня** – у межах другого циклу конференції, яка пройшла on-line на базі **ЦНБ Каразінського університету «Бібліотека I покоління: виклики, проєкції, очікування»**, що присвячена питанням сучасного розвитку бібліотек, відбувся майстер-клас Олени ДЕРЕВ'ЯНКО, доктора економічних наук, професора, експерта-репутолога, партнера Агенції PR-Service, «Сучасна бібліотека і репутаційний менеджмент» та круглий стіл «**Покоління «Z» та покоління «А» – завдання для бібліотек**». на якому був присутній **71** фахівець з бібліотек Об'єднання **СумДПУ імені А. С. Макаренка**, **НТУ «ХП»**, **Каразінського університету**, **ХНМУ**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **СумДУ**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **ПДАА**, **ХНУРЕ**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **ХНЕУ**, **ХДАК**, **СНАУ**, **Національний університет «Полтавська політехніка»** та інших бібліотек України. Учасники отримали сертифікати;

- **21-29 грудня** відбулася Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Медичні бібліотеки України: досвід, традиції, інновації», організаторами якої стали **ННМБУ**, **НБ ХНМУ** і **НБ НФаУ**. На конференції обговорювалися питання діяльності наукових медичних бібліотек в сучасних умовах, системи охорони здоров'я, медичної науки та освіти в Україні, нові послуги та сервіси у наукових медичних бібліотеках України та світу тощо.

Головні бібліотеки - **Фундаментальна бібліотека ХНАУ імені В. В. Докучаєва** і **НБ СНАУ** територіальних методичних об'єднань сільськогосподарських бібліотек Харківської і Сумської областей, проводили щорічні наради і семінари у режимі онлайн-конференцій, на платформі Zoom.

Харківське зональне методичне об'єднання бібліотек закладів вищої освіти **III-IV** рівнів акредитації – це **33** бібліотеки вишів державної форми власності Харківської, Полтавської і Сумської областей. Науково-методичне забезпечення діяльності бібліотек Об'єднання закріплено за **ЦНБ Каразінського університету**. Бібліотеки **СумДПУ імені А. С. Макаренка** і **Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** - очолюють обласні бібліотечні об'єднання.

За звітний рік **ЦНБ Каразінського університету** проведено два засідання директорів бібліотек ЗВО Харківського зонального методичного об'єднання, на яких було оголошено підсумки регіонального конкурсу професійної майстерності «Бібліотекар року - **2019**», директори привітали колективи бібліотек-ювілярів Об'єднання **2020** року, присутнім була представлена призначена на посаду директорки **бібліотеки НУЦЗУ** **Наталія БАРАННИК**. Присутні мали можливість ознайомитися з результатами роботи бібліотек Об'єднання за **2019** рік, обговорювали умови підвищення кваліфікації персоналу бібліотек Об'єднання на базі Центру неперервної культурно-мистецької освіти **НАКККіМ**, **ХДАК** і **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**. Директорка **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** **Надія ПАСМОР** розповіла про офіційний візит Президента України Володимира **ЗЕЛЕНСЬКОГО** до Наукової бібліотеки Університету. У рамках візиту Глава держави побував у відділі рідкісних видань та дисертацій бібліотеки та ознайомився з тематичною експозицією раритетів "Державний благоустрій у працях теоретиків минулого". Президенту продемонстрували процес оцифрування рідкісних книг XIX ст., створення електронної бібліотеки праць вчених, представників Харківської школи права, як

складової загальнонаціонального проєкту з діджиталізації культурної та історико-правової спадщини України. Директорка **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** Ірина ЖУРАВЛЬОВА, ознайомила присутніх з результатами розмови з завідувачкою НМБ НБ імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка стосовно виконання статистичних показників роботи бібліотек у **2020** році на період карантину. Також присутні були проінформовані про найближчі конференції, семінари, круглі столи, які планують провести бібліотеки України.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка, як Обласний методичний центр ЗВО III-IV рівнів акредитації Сумської області, здійснює методичне керівництво чотирма бібліотеками ЗВО Сумської області. Основною формою роботи в цьому напрямку минулого року було методичне консультування з різних питань бібліотечної практики. За рік надано **6** різнопланових консультацій (методика обрахунку показників звітності, досвід практичного вирішення питань діяльності, книгообмін тощо). За спільною домовленістю ректорів університетів, бібліотеки Об'єднання продовжували здійснювати обслуговування користувачів інших бібліотек у своїх читальних залах. Бібліотеки об'єднання продовжували роботу з безкоштовного обміну виданнями, які друкувалися в редакційно-видавничих відділах університетів. В планах на **2021** рік – налагодження роботи з організації проведення засідань в режимі онлайн-конференцій.

Полтавське обласне методичне об'єднання включає **5** бібліотек закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації різного відомчого підпорядкування. **НТБ Національному університету імені Юрія Кондратюка**, як методичний центр займається збором та узагальненням статистичної звітності про діяльність бібліотек методичного об'єднання, узагальненням інформації про їх діяльність, інформує бібліотеки об'єднання про законодавчі та нормативні документи по забезпеченню діяльності бібліотек ЗВО, кращий досвід бібліотек та інше. Особлива увага в роботі методичного об'єднання приділяється консультуванню. Впродовж усього часу надаються консультації керівникам бібліотек об'єднання, провідним фахівцям. З метою координації роботи бібліотек було проведено **2** засідання методичної ради об'єднання (Zoom), на яких директори бібліотек вирішували виробничі проблеми, обговорювали актуальні питання бібліотечної діяльності.

На засіданні журі конкурсу «Бібліотекар року» були підведені підсумки конкурсу **2020** року. Також відбулося засідання експертної комісії обласного Конкурсу «Вища школа Харківщини - кращі імена» за номінацією «Директор (завідувач) бібліотеки», організаторами якого є Департамент науки і освіти Харківської облдержадміністрації, Рада ректорів закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації Харківського регіону та Рада директорів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації.

Як і в попередні роки з текстом аналітичного огляду і зведеною таблицею основних статистичних показників діяльності бібліотек Харківського зонального методичного об'єднання можна ознайомитися в Електронному архіві **ХНУ імені В. Н. Каразіна**.

У лютому фахівці бібліотек **Каразінського університету** і **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** брали участь у щорічному засіданні секції науково-методичної та науково-дослідної роботи бібліотек – методичних центрів та громадських бібліотечних об'єднань Харківського обласного відділення УБА, які проходять на базі ХДНБ імені В. Г. Короленка. Серед питань, що обговорювалися: підсумки науково-методичної та науково-дослідної роботи бібліотек – головних методичних центрів Харкова у 2020 році, завдання 2021 року; затвердження «Зведеного плану науково-методичної та науково-дослідної роботи бібліотек – головних методичних центрів та громадських бібліотечних об'єднань м. Харкова на 2021 рік»; реалізація проєкту «Бібліотечна енциклопедія Харківщини»; проведення Всеукраїнського конкурсу імені Любові ХАВКІНОЇ на

кращу наукову роботу та інноваційний проєкт «Creative & Бібліотека». Для учасників засідання працювала виставка-перегляд нових надходжень до кабінету бібліотекознавства імені Любові ХАВКИНОЇ.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК БІБЛІОТЕЧНОГО ПЕРСОНАЛУ

Професійний розвиток бібліотечного персоналу є важливою умовою успішного функціонування бібліотек, підвищення якості фахової діяльності, що забезпечує розширення меж їх компетенції і можливість оволодіння новими функціональними обов'язками. Протягом року фахівці бібліотек Об'єднання навчалися на дистанційних курсах, брали участь у тренінгах і онлайн-семінарах, тематика яких була направлена на підвищення, як професійного, так і їх загальнокультурного рівнів.

У зв'язку з дистанційною формою роботи окремих категорій персоналу бібліотек Об'єднання у період карантинних обмежень фахівці активно долучалися до науково-практичних заходів, що проводилися дистанційно, різноманітних інтернет-курсах і вебінарах. Серед них серія семінарів, щодо роботи з наукометричними БД, антиплагіатними системами тощо. Наприклад, за рік, **235** сертифікатів отримали фахівці **НБ ХНТУСГ**, **207** – фахівці **ЦНБ Каразінського університету**.

Ось декілька прикладів внутрішньобібліотечних заходів професійного розвитку персоналу, які сприяли підвищенню професійної компетентності бібліотекарів: у **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** в рамках «Школи бібліотечної інноватики» проводилися навчальні тренінги: «Платформи та сервіси для створення віртуальних інформаційних продуктів», «Види інформаційно-аналітичної продукції сучасної бібліотеки». Жанрові інновації в бібліографії». З новопризначеними завідувачками відділів проведено лекційно-практичні заняття-тренінги «Методологія укладання звітів/планів. Бібліотечна статистика». Фахівці **НБ ХНУРЕ** протягом року прослухали: тестовий курс Moodle «Створення он-лайн/дистанційного курсу у середовищі Moodle: кращі практики» на базі Центру технологій дистанційного навчання свого вишу; навчальні вебінари з Web of Science; «Академічна доброчесність он-лайн. Реальний досвід ЗВО»; онлайн-курс з медіаграмотності; «Інформаційна безпека у цифровому світі». У **НБ ХНМУ** діяли школи фахівців – Школа каталогізатора і Школа консультанта. Фахівці **НТБ НТУ «ХПІ»** вивчали досвід роботи бібліотек, переглядаючи сайти і он-лайн ресурси українських і зарубіжних бібліотек: створення та використання авторитетних файлів у практичній діяльності бібліотек; організація обслуговування користувачів; технології використання УДК для систематизації документів з технічних наук; структуру та інтерфейси репозитаріїв ЗВО тощо.

Фахівці бібліотек **ХНЕУ** і **ХНАУ імені В. В. Докучаєва** отримали документ про закінчення Он-лайн курсів підвищення кваліфікації, які організовано Центром розвитку кадрового потенціалу СумДУ за програмою «Діджиталізація бібліотечної справи – інструменти та методи реалізації». Наприкінці минулого року **15** керівників структурних підрозділів бібліотек **Каразінського університету**, **НУЦЗУ**, **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, **УПА**, **ХДАК**, **ХНУМ імені І. П. Котляревського**, **УкрДУЗТ**, **ХНТУСГ**, **НТУ «ХПІ»**, **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, і **ХНАДУ** закінчили курси підвищення кваліфікації на базі Центру неперервної культурно-мистецької освіти НАКККіМ за темою «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проєктного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек» у формі очно-заочного навчання і отримали свідоцтва державного зразка. Директорка **НБ ХНТУСГ** пройшла онлайн стажування за Міжнародною програмою підвищення кваліфікації та міжнародного стажування

для освітян і науковців у Вищій школі менеджменту (м. Варна, Болгарія) за темою «Інтернаціоналізація вищої освіти в контексті глобалізації інноваційного освітнього простору» і отримала сертифікат міжнародного зразка. У листопаді два фахівці **НБ ХНТУСГ** пройшли навчання на онлайн курсах з підвищення кваліфікації бібліотек мережі науково-дослідних установ НААН та аграрних ЗВО I-IV рівнів акредитації МОН України. У період з **26** жовтня по **06** листопада фахівець **ПДАА** пройшла дистанційні курси підвищення кваліфікації в Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці НААН України, що проходили відповідно до плану-графіку підвищення кваліфікації бібліотечних працівників аграрних закладів вищої освіти I-IV рівнів акредитації і захистила випускову роботу на тему: «Біобібліографія як джерело збереження й передачі персонологічної інформації», основою якої став досвід роботи бібліотеки в питаннях підготовки та випуску серії персональних бібліографічних покажчиків «Біобібліографія вчених ПДАА». За підсумками підвищення кваліфікації отримано відповідне свідоцтво.

Протягом звітнього року фахівці бібліотек Об'єднання долучалися до участі у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

В онлайн-конференціях в межах проведення громадського обговорення проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (нова редакція), що була організована Міністерством культури та інформаційної політики України та Українською бібліотечною асоціацією брали участь бібліотекарі об'єднання. До нової редакції Закону було підготовлено пропозиції і надіслано до Міністерства культури та інформаційної політики України.

Під час карантину персонал бібліотек активно брав участь у on-line заходах, основною тематикою яких були:

- робота з БД Web of Science на платформі компанії Clarivate Analytics; академічна доброчесність; робота з наукометричними системами та використання їх сервісів: Clarivate Analytics, Elsevier, Coursera, JTI та UGEN, науково-навчального центру компанії «Наукові публікації – Publ.Science»; вебінари компанії «Антиплагиат»; «Медіаграмотність: практичні навички»; «Word та Excel: інструменти та лайфхаки», в рамках проєкту «Дія. Цифрова освіта» прослухали цикл вебінарів «Знай, умій, використовуй! All Digital Week», онлайн-курси платформи Prometheus, конференцію Міністерства культури та інформаційної політики України «Про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» в рамках проведення громадського обговорення тощо;
- фахівці бібліотек, які працюють над наповненням Української Вікіпедії, пройшли майстер-класи і ВІКІ-тренінги від кураторів, щодо розміщення статей у Вікіпедії;
- персонал бібліотек брав участь у майстер-класах, які були присвячені основам роботи з системою перевірки текстів на плагіат;
- 25-27 березня фахівці **НБ УПА** взяли участь у Другому Міжнародному науково-практичному WEB-форумі «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя», який пройшов на базі УПА;
- 9 квітня представники **НБ ХНМУ** прослухали вебінар ВГО УБА, проведений спільно з Goethe-Institut Ukraine «Навички стресостійкості для бібліотекарів»;
- 30 квітня взяли участь представники **НБ ХНМУ** у онлайн-семінарі про функції та можливості платформи AccessMedicine від компанії McGraw-Hill, США та ABE-IPS, Польща;
- травень – фахівець **НБ ХНУРЕ** закінчив онлайн-курс для викладачів від Дзвенислави Новаківської «Ефективні презентації» на сайті професійної спільноти «Вище»;

- **19** травня взяли участь у он-лайн конференції «Бібліотеки в умовах пандемії COVID-19» представники бібліотек **НТУ «ХП»** і **СНАУ**, яка була організована **УБА** і Українським інститутом книги;
- **21** травня фахівці **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** взяли участь у онлайн-заході «Зелені проекти університетських бібліотек», який відбувся за ініціативи Руху «Зелені бібліотеки в Україні». На цьому заході Бібліотека представила доповідь та презентацію про свою роботу з популяризації екологічного способу життя та академічної культури, основні напрямки роботи із користувачами в системі екологічної освіти, участь бібліотекарів у програмах, акціях та проєктах, спрямованих на підвищення екологічної обізнаності українців та мотивації до екологічно свідомої поведінки;
- **29** травня фахівці бібліотек **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, **ХНУМ** і **ХНУРЕ**, взяли участь у вебінарі «Як організувати віддалену роботу колективу університетської бібліотеки в умовах невизначеності?», який пройшов у **НТБ Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна** спільно з Секцією університетських бібліотек **УБА**, де обговорювалися питання організаційного клімату університетської бібліотеки та умови його змінення, практики швидкого переходу бібліотеки до ефективної моделі віддаленої роботи колективу, мінімізації стресу і максимізації успіху дистанційних бібліотечних команд в новому онлайн-середовищі;
- червень – фахівець **НБ ХНУРЕ** на дистанційній платформі громадянської освіти від Відкритого Університету Майдану «ВУМ online» прослухала навчальний курс «Інформаційна безпека у цифровому світі»;
- **21–22** червня фахівці **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** взяли участь, згідно запрошення **УБА** та **Goethe-Institut** в Україні, в німецько-українському науково-практичному онлайн-семінарі «Зелені бібліотеки»;
- **8** липня у семінарі-тренінзі Незалежної агенції акредитації та рейтингів «Побудова внутрішньої системи оцінки якості освіти» взяли участь фахівці **НБ ХНМУ**;
- у вересні фахівець Кирило-Мефодієвського центру, що діє при **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**, представила діяльність центру на **XV Міжнародній конференції «Болгари Північного Причорномор'я»**, що відбулася на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;
- **15–20** вересня у роботі **XI Львівського міжнародного бібліотечного форуму**, в межах **27-го BOOKFORUM «Бібліотекарі: хто ми є?»**, який пройшов в онлайн-форматі, взяли участь фахівці з бібліотек **ХНМУ**, **ХНТУСГ** тощо;
- **6** жовтня фахівці **ЦНБ ХНУ Каразінського університету** взяли участь у онлайн-семінарі «Міжнародний стандарт каталогізації «Опис та доступ до ресурсу»: перші результати впровадження в бібліотеках України» (RDA), який пройшов в рамках Міжнародної наукової конференції **НБУВ «Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації»**;
- **19** жовтня представники бібліотек **Каразінського університету**, **ХНМУ**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНУМГ імені О. М. Бекетова**, **ХНУМ** тощо взяли участь в он-лайн конференції, яку провела **ProKoha – Biblio.center**;
- **22–23** жовтня провідні фахівці бібліотек **ЗВО Харкова** взяли участь у **XXIII Міжнародній науково-практичній конференції «Короленківські читання 2020»**, присвяченій **190-річчю від часу заснування ХДНБ імені В. Г. Короленка** за темою: «Бібліотеки, архіви, музеї: історичний досвід та актуальні тенденції розвитку»;

- **26 жовтня – 06 листопада** в обсязі **60 год 4** фахівця **Фундаментальної бібліотеки ХНАУ імені В. В. Докучаєва** пройшли навчальний курс з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників аграрних ЗВО I–IV рівнів акредитації МОН та науково-дослідних установ НААН в Національному науковому інституті неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України на Онлайн-платформі;
- **29 жовтня** представники **НБ ХНМУ** взяли участь у онлайн-тренінзі від Access Medicine від компанії McGraw-Hill, США, та ABE-IPS, Польща;
- **30 жовтня** – фахівці бібліотеки **ХНМУ** прослухали онлайн-лекцію «Виртуальные проекты Центральной научной библиотеки НАН Беларуси»;
- **9 листопада** – фахівець **НБ ХНТУСГ** взяв участь у Zoom-конференції, де відбулося громадське обговорення роботи «Створення національного еталону Універсальної десятикової класифікації», яку висунуто Державною науковою установою «Книжкова палата України імені Івана Федорова» на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки у 2020 році;
- **17 листопада – 2 грудня** фахівець **НБ СНАУ** взяв участь у **VI** Науково-практичній online конференції «Бібліотечна справа у сучасних інформаційно-комунікативних процесах: тенденції та перспективи», яка відбулася у Національному університеті «Острозька академія» і представив статтю «Біобібліографічні показники – джерело інформації про творчий доробок вчених», де окреслено досвід роботи інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки зі складання біобібліографічних показників;
- **25 листопада** фахівці бібліотек **Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** і **СНАУ**, взяли участь у роботі **V** Всеукраїнської науково-практичної конференції «Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи», присвяченій **90-річчю** Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» та **30-річчю** створення кафедри українознавства, культури та документознавства, м. Полтава;
- **27 листопада** фахівець **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** взяв участь у **V** Всеукраїнській науково-технічній конференції «Комп'ютерна математика в науці, інженерії та освіті CMSEE-2020», м. Полтава;
- **29 листопада** фахівець **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** пройшла тест на цифрову грамотність, організований УБА та отримала сертифікат;
- **3 грудня** відбувся науково-практичний семінар «Універсальна десятикова класифікація: нові можливості інформаційно-пошукової системи», організатором якого стала Книжкова палата України імені Івана Федорова. У роботі семінару взяли участь фахівці з бібліотек **СумДПУ імені А. С. Макаренка**, **Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** тощо.
- **8-9 грудня** фахівці бібліотек **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНМУ**, **Каразінського університету**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого** і **ХНТУСГ** взяли участь у режимі онлайн у **XX** Міжнародній науково-практичній конференції «Менеджмент вузовских библиотек», за темою «Библиотека в цифровой среде университета: формируем будущее сегодня», приуроченої до **100-річчя** Наукової бібліотеки Білоруського національного технічного університету. Організаторами конференції стали бібліотеки Білоруського національного технічного університету і Білоруського державного університету, Білоруська бібліотечна асоціація.

З метою підвищення компетентності персоналу бібліотеки і надалі планують інноваційні форми внутрішньобібліотечного підвищення кваліфікації фахівців, участь у регіональних, всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах з питань сучасних проблем бібліотечної справи у світлі модернізації вищої освіти і інформатизації суспільства.

АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Кількість комп'ютерної техніки у бібліотеках Об'єднання на **01.01.2021** року становить **1.717** одиниць, у тому числі **43** сервери, свій комп'ютерний парк поповнили **11** бібліотек. У **30** бібліотеках функціонувала бездротова локальна мережа WI-FI. **9** одиниць комп'ютерної техніки було отримано бібліотеками в дар від читачів і добровільних організацій на суму **134,610** грн.

У зв'язку з пандемією коронавірусу (COVID-19) у **ХНПУ імені Г. С. Сковороди** прийнято рішення про роботу серверу бібліотеки в режимі **24/7**. **НБ ХНАДУ** реалізовано можливість віддаленого доступу до повнотекстових БД бібліотеки через авторизацію користувачів. **НТБ НТУ «ХП»** встановлено сервер Науково-дослідної лабораторії Військового інституту танкових військ НТУ "ХП" (Dell PowerEdge T40) для спільного використання, на якому розміщено сайт «Веб-ресурси навчальних дисциплін ВІТВ НТУ «ХП». Сервер придбано за кошти Міноборони України. Фахівцями **НБ** разом з працівниками інформаційно-обчислюваного центру **ХНУМГ імені О. М. Бекетова** було проведено оновлення мережевого програмного забезпечення на основному сервері Koha: встановлено на окремих ПК програмні засоби Microsoft Teams і Zoom для віддаленої роботи; оновлено АБІС / ILS Koha до останньої версії 20.05.04.000 на основному і резервному сервері; налаштовано пошуковий сервер Zebra відповідно до структури зберігання в базі даних Koha, додано додаткових полів пошуку в конфігурацію Zebra. Наприкінці 2019 року за підтримки Міністерства освіти і науки для **ЦНБ Каразінського університету** були придбані сервер для збереження бази даних газет та NAS-сервер для зберігання страхових копій відсканованих документів. Опанування цієї техніки було завершено у звітному році. На новому сервері Superмісто встановлено системне програмне забезпечення на базі Centos, встановлений рейд дисків та налагоджена робота сервера у бібліотечній мережі та у Інтернет просторі. На цей сервер перенесена БД електронного архіву Karazin.Back2News, яка раніше розміщувалась на сервері розробника фірми «Цифрова Україна» (м. Київ).

НБ ХНМУ проведено підготовку віртуального сервера для контролера домену Active Directory, створення його підрозділів Staff, Library computers< Загальні ресурси. В одному з читальних залів бібліотеки **В. Г. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** облаштовано **8** місць для роботи на ПК з доступом до мережі Інтернет, можливість користуватися мобільними пристроями з покриттям бездротового доступу технології Wi-Fi. Комп'ютери у Кирило-Мефодіївському центрі **ЦНБ Каразінського університету** оснащені ліцензійним програмним забезпеченням JoyClass, яке використовується при проведенні тематичних зустрічей з викладачами та студентами, а також для шкільних вчителів під час проведення курсів підвищення кваліфікації для освітян на базі університету. У звітному році кількість технічного обладнання **НБ ХНУРЕ** збільшилось на три системних блока за рахунок дарів. **НБ НФаУ** отримала **37** комп'ютерів для читальних залів.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого застосовано Sites Google – спрощений безкоштовний хостинг на базі структурованої wiki, який використовувався як частина Google Apps, що дозволило за допомогою технології wiki зробити інформацію більш доступною для користувачів,

які потребують її швидкої подачі. Удосконалено можливості використання хмарних технологій на базі Office 365, G-Suite (Google Docs, Meet та ін.), упроваджено онлайн-сервіс з документообігу для оперативного вирішення поточних та перспективних завдань діяльності бібліотеки в умовах карантину; використовувалися хмарні ресурси та сервіси Microsoft Office 365 для осучаснення процесів внутрішніх інформаційних комунікацій (хмарний документообіг, OneDrive, Teams, Sway, Forms та ін.). Розроблено та впроваджено електронні ресурси, орієнтовані на дистанційне забезпечення науково-освітньої діяльності Університету, що створені за допомогою редактора «ВідеоМонтаж», програм «Фотографії», «Videoshow», платформи «Тільда», сервісів «Genially», «Crello», «Canva» та адаптовані для десктопних і мобільних веб-версій.

У звітному році виникли технічні складнощі у забезпеченні діяльності **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**, зокрема усіх баз даних. Сервер став працювати з перебоями через збільшення навантаження і у листопаді сервер остаточно вийшов з ладу. В результаті в БД бібліотеки зникла певна кількість даних: **537** бібліографічних записів – в ЕК, близько **1.700** записів – в Електронній бібліотеці, невизначена кількість записів – в БД «Читачі» та у модулі «Обслуговування». На кінець року невідомою залишається ситуація з Електронною бібліотекою, яка не функціонує. Наразі здійснюється приймання і облік матеріалів від кафедр для подальшого занесення до ЕБ після відновлення її роботи. Наприкінці грудня бібліотека отримала новий сервер, проведено технічне обслуговування та налаштування нового обладнання, розгортання програмного забезпечення НТБ. Розробником встановлено оновлену версію «Університетська бібліотека «UniLib». **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** отримала новий книжковий безконтактний сканер ScanSnap SV600, переваги якого у простоті сканування газет, журналів, документів або книг безпосередньо без обрізки або пошкодження та комп'ютерне обладнання до нього від бізнесмена та мецената Романа КАТЕРИНЧИКА, представника Харківського ІТ Кластеру. Розпочато поцифрування трьох рукописних видань: Даневский В. П. Уголовное право (Харків, 1891); Станиславский А. Г. Записки римского права (Харьков, 1861); Раевский А. А. Конспект по полицейскому праву. Общая часть (Харків, 1904). Одним з важливих аспектів роботи **ЦНБ Каразінського університету** – є оцифровування фондів, перш за все, цінних та рідкісних книг та деяких інших документів для потреби бібліотеки, для навчального процесу за запитамі кафедр університету та на замовлення читачів-науковців. Електронні копії документів наповнюють архіви eScriptorium та Karazin.Back2News.

Бібліотеки продовжували вести власні Web-сайти і блоги, які призначені для оперативного задоволення інформаційних потреб усіх категорій користувачів незалежно від їх місцезнаходження. Протягом року бібліотеки удосконалювали структуру своїх веб-сайтів, редагували та наповнювали новим контентом його розділи. Протягом року бібліотеки **ХНТУСГ, НАУ імені М. Є Жуковського «ХАІ», НТУ «ХПІ»** тощо підтримували мобільні версії своїх сайтів.

НТБ НАУ імені М. Є Жуковського «ХАІ» створено БД «Випускники ХАІ» з можливістю відбору за роком випуску та алфавітом прізвищ. Кожен випускник-співробітник університету має посилання на БД «Праці співробітників ХАІ» та особисті профілі у наукометричних базах даних. Підключено бібліотеку до модулю «Обхідний лист» системи Deka Office, яка втілюється в університеті для автоматизованого документообігу.

НБ ХНУРЕ оновлено зовнішній вигляд сайту, проведено перевірку посилань на сайті за допомогою програми Xenu's Link Sleuth – протягом звітнього року перевірено на актуальність **2.731** посилання **2** рази, **95** посилань підлягали виправленню. Удосконалено функцію

«Автоматична розсилка», впроваджено новий розділ на сайті «Відеоінструкції» – інструкції та правила користування віртуальними послугами та ЕК. Розроблено онлайн-послугу «Оцифрування на замовлення» – створено електронну форму для замовлення, підготовлено правила та інструкції з використання.

НБ ХДЗВА на своєму сайті організовано доступ до зовнішніх Інтернет-ресурсів, бібліотека продовжувала поповнювати БД «Корисні посилання». Наприклад, поповнювався розділ «Зооветеринарні ресурси», куди увійшли «Сайти зарубіжних ветеринарних університетів», «Студенту-технологу», «Міжнародні періодичні видання» тощо. Також бібліотека продовжувала поповнення сторінки електронного науково-практичного журналу Академії «Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування». Бібліотечні фахівці адмініструють, наповнюють і контролюють його контент, обробляють матеріали для присвоєння кожній статті міжнародного цифрового ідентифікатора DOI. Цей ресурс користується попитом у віддалених користувачів, так кількість завантажень повних текстів статей у звітному році становить понад **33** тис. На сторінці бібліотеки на сайті академії ведеться рубрика «Відкриваємо для себе книжковий всесвіт», яка знайомить користувачів з творчістю вітчизняних та зарубіжних літераторів. На сторінці **бібліотеки ПДАА**, яка представлена на сайті академії ведеться рубрика «Відкриваємо для себе книжковий всесвіт», яка знайомить користувачів з творчістю вітчизняних та зарубіжних літераторів.

Бібліотеки подовжували угоди з компанією «Антиплагіат» для перевірки наукових робіт студентів та науковців вишів, дисертацій, студентських робіт для олімпіад та конкурсів, для фахових збірників тощо.

Бібліотеки Об'єднання продовжували наповнення інформацією розділи своїх Web-сайтів і блогів. У більшості бібліотек Об'єднання сайти мають тримовні інтерфейси, з різним обсягом наповнення інформацією. Наприклад, за минулий рік **НТБ НТУ «ХП»** створено розділи на Web-сайті «Подорожуй світом віртуально» і «Жінки – гордість ХП». У проєкті «Жінки – гордість ХП» представлена інформаційна сторінка науковця, яка розміщена на сайті університету, список наукових праць, список публікацій про наукову та науково-педагогічну діяльність тощо. На сайті **НБ ХНМУ** створено окремі розділи «Academik Integrite» та «Дистанційні послуги», «Майстри художнього слова». Кількість звернень до web-сайтів або сторінок, що розміщені на сайтах ЗВО, становить понад **3** тисячі звернень, однак, як і минулому році, **5** бібліотек Об'єднання не мали змоги надати відомості про кількість звернень, в зв'язку з відсутністю лічильників. У звітному році, карантинні обмеження і переведення навчального процесу на дистанційну форму спонукали бібліотеку до розширення інформативності. На сайті **книгозбірні СНАУ** створено нову підрубрику «Корисні поради» у рубриці «Науковцям», підрубрику краєзнавчої тематики «Літературна Сумщина» і «Краєзнавча медіатека».

Фахівці бібліотек оновлювали сторінки своїх бібліотек у соціальних мережах Facebook та Instagram, Yammer та Youtube тощо.

УПРАВЛІННЯ. РОБОТА З ПЕРСОНАЛОМ

Керівництво закладів вищої освіти приділяло увагу стану роботи своїх бібліотек. На засіданнях учених і методичних рад ЗВО розглядалися питання взаємодії вишів і бібліотек в освітньому процесі. Так, на засіданні Вченої ради **ХНМУ**, яке відбулося в онлайн-форматі, виступила директорка **Наукової бібліотеки** з доповіддю про роботу бібліотеки. Члени Вченої

ради привітали колектив бібліотеки з **100-річним ювілеєм**. З доповіддю на засіданні Вченої ради **ХНТУСГ** виступила заступниця директорки **НБ** «Про організацію роботи сервісу з перевірки робіт на ознаки плагиату UNICHECK в ХНТУСГ». На засіданні Вченій раді СумДПУ імені А. С. Макаренка затверджено «Стратегію розвитку **Наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка на 2021 – 2025 роки**». Директорка **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** виступила на Виконавчій Раді університету, де означила провідні напрямки роботи бібліотеки: наукове супроводження бібліотекою науково-дослідної діяльності, поширення принципів академічної доброчесності в університеті; наповнення репозитарію публікаціями науковців; формування інформаційної культури студентів тощо. Директорка **НБ ХНАДУ** виступила з доповіддю на Раді Університету «Електронні ресурси наукової бібліотеки ХНАДУ». З щорічною доповіддю «Про стан і перспективи розвитку інформаційно-бібліотечного забезпечення навчальної, науково-дослідної, методичної та виховної роботи в ХНМУ» виступила директорка **НБ ХНМУ**, у якій звітувала про організацію дистанційної роботи працівників бібліотеки та дистанційного обслуговування користувачів під час пандемії COVID-19 та її результати, проаналізувала стан забезпечення студентів сучасною навчальною літературою тощо.

У бібліотеках Об'єднання працювали бібліотечні ради, які сприяли розвитку інформаційно-бібліотечного забезпечення науково-освітньої діяльності вишів в умовах пандемічних викликів. На засіданнях розглядалися питання пріоритетів розвитку бібліотек, матеріально-технічного забезпечення, формування фондів тощо. Так, на засіданні Бібліотечної ради **ХНТУСГ** було розглянуто питання щодо виконання «Плану видання наукових, навчальних та навчально-методичних видань навчально-науковими інститутами ХНТУСГ в 2019-2020 навчальному році», обов'язкового надання до бібліотеки е-версій навчальних і навчально-методичних видань та визначені заходи з організації спільної роботи бібліотеки і кафедр по наповненню БД «VUZ» в АРМі «Книгозабезпеченість».

У звітному році запрацювала молодіжна рада **ЦНБ Каразінського університету «Foresight Library»**. На першому засіданні було прийнято рішення скласти загальні принципи концепції бачення молодими фахівцями майбутнього бібліотеки. Серед основних моментів, які молодь прагне змінити у бібліотеці були перелічені змінення «ландшафту» приміщення, тобто створення комфортного простору для навчання та розвитку студентів та залучення нових партнерів до бібліотеки. Також обговорювалися питання залучення студентів до життя бібліотеки (волонтерство), розробка бібліотечного мобільного додатку, та більш активна реклама послуг бібліотеки на різних соціальних платформах.

У зв'язку з втіленням системи менеджменту якості у **НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, на відповідність вимогам ISO 9001 та ДСТУ ISO 9001, у **НТБ** була здійснена зовнішня перевірка її діяльності. У звітному році бібліотекою були розроблені інструкції, що регламентують функціонування цифрового інституційного репозитарію, розроблені корегувальні дії за результатами внутрішнього аудиту тощо. Фахівці **НБ ХНУМ** готували матеріали, які ввійшли до звіту про самооцінку діяльності Університету згідно зі стандартами та Інструкцією з міжнародної акредитації медичних установ освіти **НААР/IAAR** за кордоном (на основі **WFME/AMSE**), та взяли участь в підготовці онлайн-презентації вишу для міжнародної акредитаційної комісії.

За активну участь та сприяння у науковій, просвітницькій і виховній діяльності грамотою Академії військово-історичних наук і козацтва Генерального штабу Слобожанського козацького війська нагороджено колектив **НТБ НТУ «ХП»**. За створення філії в зоні бойових дій воїнів-

танкістів колектив **НТБ НТУ «ХПІ»** отримав дві подяки від військової частини оперативного командування «Північ» Сухопутних військ Збройних Сил України.

За вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти і науки, підготовку висококваліфікованих фахівців, багаторічну сумлінну працю:

✓ директорці **ЦНБ Каразінського університету Ірині ЖУРАВЛІВІЙ** присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України» – Указ президента України № 22/2020 від 25 січня 2020 року;

✓ директорці **НБ НТУ «ХПІ» Ларисі СЕМЕНЕНКО** присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України» – Указ президента України № 588/2020 від 28 грудня 2020 року.

Переможницею **XXII**-го щорічного обласного конкурсу «Вища школа Харківщини - кращі імена» у номінації «Директор (завідувач) бібліотеки» стала **Надія ТКАЧЕНКО** - директорка **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»**, дипломантом цього конкурсу – **Ірина КИРИЧОК**, директорка **НБ ХНМУ**.

З нагоди Всеукраїнського дня бібліотек, заступниця директорки з інформаційних технологій **НБ ХНМУ Тетяна ПАВЛЕНКО**, нагороджена почесною відзнакою ВГО Українська бібліотечна асоціація «За відданість бібліотечній справі».

Грамотами Департаменту культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації відзначено заступниць директорки **НТБ Юлію ГЛАВЧЕВУ** і **Оксану ПОБЕРЕЖНУ** з нагоди **135-річного ювілею** з дня заснування **НТУ «ХПІ»**.

Почесними грамотами Харківської обласної організації профспілки працівників освіти і науки України за значний особистий внесок у вирішення питань соціально-економічного захисту членів профспілки нагороджено директора **Надію КУКСУ** і **Олену СОЛОВІЙОВУ**, завідувачку сектора **бібліотеки ХНУБА**. Почесною грамотою Харківської обласної державної адміністрації за вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки, значні трудові здобутки, високий рівень професійної майстерності та з нагоди Дня науки була відзначена директорка **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова Надія ЄВСЮКОВА**. Подяку від Харківської обласної ради за сумлінну працю та вагомий внесок у розвиток освіти і науки та з нагоди **90-річчя** з дня утворення Університету, отримала директорка **НБ ХНТУСГ Наталія НІКОЛАЄНКО**. Грамотою Харківської районної державної адміністрації за сумлінне виконання службових обов'язків, розвиток аграрної освіти та науки, зміцнення інтелектуального потенціалу району та з нагоди **204-ї річниці** від дня заснування **ХНАУ імені В. В. Докучаєва**, нагороджено головного бібліографа **Ірину ЖИДКИХ Фундаментальної бібліотеки**. Оголошено подяку завідувачці відділу **Галині ПАВЛОВІЙ** і завідувачці сектора **Ірині КОЛІСНИКОВІЙ**, фахівцям **НТБ НТУ «ХПІ»** Адміністрацією Київського району Харківської міської ради з нагоди **135-річного ювілею** з дня заснування Університету.

У бібліотеках Об'єднання тривав регіональний конкурс професійної майстерності «Бібліотекар року», який сприяє підвищенню мотивації бібліотечний фахівців, поглибленню професійних знань, активності бібліотекарів, поширенню досвіду і вже знайшов визнання в середовищі професіоналів. В минулому році у конкурсі взяли участь **16** фахівців, представивши **8** конкурсних робіт з бібліотек **Каразінського університету, НТУ «ХПІ», НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНУМГ імені О. М. Бекетова, СумДПУ імені А. С. Макаренка і ХДАК**. Спонсором конкурсу стало ТОВ «АП «САММІТ-ДНІПРОПЕТРОВСЬК».

Дипломом переможниці конкурсу «Бібліотекар року - 2020» за особистий внесок у бібліотечну справу було нагороджено ученого секретаря **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського**

«ХАІ» Ірину ОЛІЙНИК за створення монографії, присвяченої професору Харківського авіаційного інституту Й. Г. Неману: «Олейник, И. В. Профессор Неман Иосиф Григорьевич: монография / И. В. Олейник, Н. М. Ткаченко, Т. П. Цепляева. – Харьков: ХАИ, 2020. – 264 с».

Дипломами лауреатів конкурсу «Бібліотекар року» нагороджені фахівці у таких номінаціях:

- *за інноваційну пропозицію* – **Олексій ГЛАВАТИЙ**, завідувач сектора і **Ельміра МОЛОДОВА**, завідувачка сектора **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** за створення електронного ресурсу «Випускники «ХАІ»;
- *за кращу проєктну діяльність* – **Юлія БАЛАБАНІК**, бібліотекар 1 категорії і **Наталя МАСЕНКО**, начальник відділу **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** за участь у проєкті «Зелені проєкти університетських бібліотек» за ініціативи Руху «Зелені бібліотеки в Україні»;
- *за кращий бібліографічний показник* – **Світлана ЄВСЕЄНКО**, провідний бібліограф, **Олена ЛЕВЧЕНКО**, бібліограф 1-ї категорії і **Оксана ХИЖНА**, завідувачка відділу **бібліотеки ХДАК** за науково-допоміжний анотований бібліографічний показник «Дисертації, захищені у спеціалізованих вчених радах Харківської державної академії культури: до 25-річчя створення спеціалізованих вчених рад»;
- *за створення власних електронних інформаційних ресурсів* – **Ірина ВЕРХОВА** і **Ірина КОЛІСНИКОВА**, завідувачки сектора і **Галина ПАВЛОВА**, завідувачка відділу **НТБ НТУ «ХП»** за створення та ведення проєкту «Студенти та випускники ХТІ (біографічний словник)»;
- *за внесок у патріотичне виховання користувачів* – **Лідія БОНДАРЕНКО**, завідувачка відділу **НТБ НТУ «ХП»** за організацію флешмобу «Вишиванку одягай – Україну кохай!»;
- *за кращий масовий захід* – **Алла СТЕЛЬМАХ**, завідувачка сектора **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** за організацію та проведення засідання круглого столу «Суворі розмови про «язик» чи мову».

Дипломами учасників конкурсу «Бібліотекар року» нагороджені фахівці у номінації:

- *за кращий бібліографічний показник* – **Ірина СЕНЧА**, заступниця директорки і **Наталя ЧАЙКА**, головний бібліограф **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка**.

Нагородження переможця і лауреатів професійного щорічного конкурсу «Бібліотекар 2020 року» дипломами і пам'ятним подарунком відбулося **18 березня 2021 року** на засіданні директорів бібліотек ЗВО м. Харкова.

Штат бібліотечного персоналу Об'єднання в **2020 році** склав **1.021** одиниць, що на **50,45** менше, ніж в попередньому році. За останні **5 років** негативна динаміка склала **163,5** одиниць, тобто спостерігається скорочення персоналу на **13,8 %**. Суттєве зменшення штату за статистичними даними відбулося у бібліотеках **Каразінського університету, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, УПА** тощо.

Організаційні зміни:

- створено Навчально-науковий «Каразінський банківський інститут» на базі Харківського навчально-наукового інституту Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи» – Наказ МОН України від 04.06.2020 № 767 «Деякі питання діяльності закладів вищої освіти»;

Структурні зміни:

- створено новий структурний підрозділ у **ЦНБ Каразінського університету** - сектор міжкультурної комунікації та проєктної діяльності, завдяки об'єднанню інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку», Кирило-Мефодіївського центру та «Еллада» центру;

- з 1 січня ліквідовано науково-методичний відділ **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** із скороченням відповідних посад (завідувачка відділу та 2 бібліотекаря). У зв'язку з цим, заходи з науково-дослідної та науково-методичної роботи функціонально були закріплені за іншими відділами бібліотеки - наказ ректора Університету від 30.10.2019 р. № 426-К;
- у складі інформаційно-бібліографічного відділу **НБ ХНМУ** створено сектор інформаційно-аналітичної роботи, який здійснює інформаційно-аналітичну підтримку та супровід науково-публікаційної діяльності науковців університету;
- створено навчальний абонемент на базі нотно-музикального кабінету для користувачів факультетів мистецтв, психології та соціології у зв'язку з реорганізацією підрозділів **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**;
- ліквідовано зал електронних видань **НБ СНАУ** у зв'язку з суттєвим зменшенням його відвідувань читачами, приміщення передано іншому структурному підрозділу Університету.

Відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від 16.07.2007 № 44 «Про затвердження «Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» бібліотеки Об'єднання в терміни, встановлені Законом, проводять атестацію свого персоналу, що допомагає оцінити професійний рівень фахівців колективу і формуванню його перспективного кадрового резерву. У звітному році у **НТБ НТУ «ХП»** минулого року проведено атестацію бібліотечних працівників, які були відсутні під час чергової атестації з поважних причин.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка провела тиждень заходів до Всеукраїнського дня бібліотек «БІБЛІОТЕКА – всевіт у зручному форматі». До Всеукраїнського дня бібліотек **ЦНБ Каразінського університету** підготувала віртуальну виставку «Видатні бібліотекарі». Бібліотечна професія традиційно багата іменами письменників, вчених, видатних політичних діячів, долі яких були тісно пов'язані з бібліотечними установами.

Традиційне святкування Всеукраїнського дня бібліотек колективом **НБ ХНУРЕ** відбулося в умовах карантину, під час якого вшановували колег з їх ювілейними датами в бібліотечній професії та бібліотеці. В рамках святкування професійного свята колектив бібліотеки відвідав Еко-парк Фельдмана, дотримуючись умов карантину.

За традицією до Всеукраїнського дня бібліотек та з нагоди **100-річчя НБ ХНМУ**, профспілка Університету організувала для колективу бібліотеки екскурсію мальовничими місцями Слобожанщини. На урочистому зібранні колективу бібліотеки, присвяченому Всеукраїнському дню бібліотек і з нагоди **90-річчя бібліотеки ХНУБА**, були презентовані есе працівників з назвою «Я і бібліотека ХНУБА». **НТБ НТУ «ХП»** продовжувала співпрацю з Харківською обласною філармонією. За минулий рік працівники бібліотеки відвідали концерти симфонічної музики з циклу «Музичні зустрічі».

Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки

Бібліотеки Об'єднання продовжували працювати над створенням свого позитивного іміджу серед своїх користувачів.

Бібліотекою УМСА був підтриманий проєкт «Зелена бібліотека», в ході реалізації якого кафедрами і підрозділами академії бібліотеці було подаровано багато різноманітних кімнатних квітів. Тепер у читальних залах є куточки-оранжереї, які милують око відвідувачів та працівників. **НБ ХНМГ імені О. М. Бекетова** в рамках проєкту «Зелений університет. Зелена бібліотека» та з

метою формування у студентів екологічної культури Університетом за ініціатиби Бібліотеки до Центру міжнародної діяльності та освіти було передано комплект книг, в яких автори навчають основам свідомого та бережливого ставлення до природи, охорони навколишнього середовища, поводження з побутовими відходами тощо. Від підрозділів вишу Бібліотека приймала макулатуру.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого продовжувала залишатися осередком університетських комунікації та базою для проведення партнерських заходів різних рівнів, які підвищують імідж бібліотеки як інформаційного центру обслуговування користувачів, це науково-практичні конференції, семінари, круглі столи, читання, дебати, відкриті лекції, зустрічі, дискусії, тренінги, майстер-класи, інтерактивні уроки, правові флешмоби тощо. У бібліотеці створено інноваційний workspace й архітектурно-ландшафтні локації як вільні майданчики для генерації освітньо-наукових ідей. У Навчально-бібліотечному комплексі успішно діє коворкінг-майданчик для родинного читання «Читаємо разом».

29 лютого у Харківській обласній філармонії відбулася «XIV ніч історії Харкова. (Місто, про минуле якого можна говорити нескінченно)». З лекцією **«Ніч. Вулиця. Ліхтар... Бібліотека: перша університетська книгозбірня Харкова»** виступила директорка **ЦНБ Каразінського університету** Ірина ЖУРАВЛЬОВА.

У звітному році фахівцями **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди** створено відеоролик і розміщено на сторінці бібліотеки у Фейсбуці «Наукова бібліотека ХНПУ імені Г. С. Сковороди», який знайомить користувачів з основними напрямками діяльності бібліотеки. **НБ ХНУРЕ** розроблено та впроваджено новий вид формування іміджу бібліотеки - рекламування діяльності за допомогою месенджерів, соціальних мереж та відеофільмів: Telegram-бот та Телеграм-канал з метою інформування читачів про події та нові надходження; LinkedIn – профіль наукової бібліотеки у соціальній мережі для пошуку та встановлення ділових контактів, для просування наукової діяльності ЗВО.

На сайті **ЦНБ Каразінського університету** представлено 6 віртуальних екскурсій, які було створено за допомогою медіастудії університету. Центром «Вікно в Америку» створено короткі відеоролики для розміщення у соціальних мережах: відео-знайомство із ресурсами, що розміщено у повнотекстовій базі даних eLibraryUSA і онлайн презентацію «Лайфхаки з кібербезпеки». **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка** на сторінці бібліотеки у Facebook створено розділ «Миті історії», планується розміщення цікавих фактів з історії становлення і розвитку бібліотеки, як одного з важливіших підрозділів Університету. Статтю з історії бібліотеки планується розмістити на бібліотечному сайті і також дві презентації «Бібліотека у часі і просторі» і «Миті історії». **Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка** продовжувалося наповнення загальноуніверситетського проєкту «Макаренкіана», який розміщено на її сайті і інституційному репозитарії. Проєкт «Макаренкіана» є результатом багаторічних студій полтавської макаренкознавчої школи – однієї з найстаріших та найавторитетніших у світі. У рамках благодійного марафону «Весела масляна», що відбувся у **НФаУ**, працівники **НБ** провели майстер-класи із декупажу, виготовлення ляльок-мотанок та квітів із гофрованого паперу, взяли участь у конкурсі млинців.

Карантинні обмеження дали новий поштовх для роботи у соціальних мережах фахівцям **ЦНБ Каразінського університету**. Цікавим та новим досвідом для працівників бібліотеки стали прямі трансляції у Instagram. Так, у центрі «Вікно в Америку», у прямому ефірі проведено бесіду зі студенткою з Австрії англійською мовою про стресові ситуації, полегшення психологічного

навантаження, що пов'язано із пандемією та карантинном і проведено прямий ефір із директоркою Американського дому у Києві, цю зустріч було присвячено побудові успішної кар'єри та навичкам потрібним для сучасної цілеспрямованої молодій людині. У **ЦНБ Каразінського університету** пройшли зйомки історико-документального фільму-розслідування Ігоря ПІДДУБНОГО «Планета Сковороди» про мандруючого філософа Григорія СКОВОРОДУ.

НБ ХНУРЕ для заохочення інтересу читачів до художньої літератури та зростання популярності соцмереж бібліотеки серед студентів, за допомогою Google-форм було організовано розіграші тематичної сувенірної продукції (закладки для книг, стікери) до тижня космосу, хелловіну та новорічних свят. Інформація про це поширювалась у соцмережах бібліотеки: Facebook, Telegram, Instagram.

Одним з напрямків діяльності бібліотек Об'єднання у створенні свого позитивного іміджу, підвищення популярності бібліотек, є організація образотворчих виставок, фотовиставок, книжкових інсталяцій, виставок декоративно-прикладного мистецтва, які добре себе зарекомендували.

Так, **НБ ХНМУ** було організовано виставку малюнків дітей-пацієнтів «Health & Art» разом з відділом міжнародних зв'язків та студентського самоврядування Університету за ініціативи міжнародної фундації HEART та сприяння Міжнародної науково-дослідницької освітньої мережі USERNтворчих робіт «Весняний настрій», виставку дитячого малюнку. Протягом року **НТБ НТУ «ХП»** було організовано 6 виставок образотворчого мистецтва і фотовиставок, серед них художні виставки «Палітра почуття. Живопис аматорської молоді м. Харкова», «У пошуках бездоганного натюрморту. Живопис Ганни БУЛГАКОВОЇ» і фотовиставка «Свята і будні бібліотеки». Привернула увагу виставка творчих робіт працівників **НБ НФаУ** під назвою «Весняний настрій». **НБ ХНУРЕ** організовано онлайн-виставку творчості (малюнки, світлини) учасників літературного клубу «Осяяння», де представлено вироби hand-made (малюнки і світлини). Проведення таких заходів, окрім підвищення культурного рівня і залучення нових користувачів, додає образу бібліотеки тепла, гостинності, відчуття домашнього затишку і викликає бажання знову завітати до неї, а також заохочує слідкувати за соцмережами бібліотеки. Відвідувачі **ЦНБ Каразінського університету** мали можливість познайомитися з роботами випускників Харківського художнього училища 2019 року, які демонструвалися на виставці «У світі театру». Увазі глядачів були представлені ескізи і ляльки до театральних вистав. Виставка отримала багато відгуків від студентів та викладачів університету.

Зростає роль соціальних мереж, як інструменту поширення інформації про бібліотеки, додаткової платформи для популяризації фондів, послуг і продуктів. Власні сторінки у соціальних мережах таких, як Facebook, Twitter, Instagram, Pinterest має більшість бібліотек Об'єднання.

Бібліотеки створювали електронні газети і бюлетені, що також сприяло рекламі бібліотек, залученню нових користувачів. **НБ ХДУХТ** продовжено роботу над створенням електронного бюлетня «Думка наша». Щоквартальний електронний бюлетень «Невичерпний скарб» продовжували створювати фахівці **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**. Фахівці **НБ ХНМУ** працювали над створенням корпоративного щомісячного бюлетня «Бібліотерапевт».

З метою створенню позитивного іміджу **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** протягом року співпрацювала із першим серед ЗВО Харківського регіону Центром розвитку для дітей, поповнюючи його книжковий фонд. Центр було створено в Університеті в рамках реалізації політики гендерної рівності та антидискримінації в освіті. Головна мета Центру: підтримка сприятливих умов для гармонійного поєднання навчання студентів та професійної діяльності викладачів (чоловіків та жінок) з родинними обов'язками по догляду за дітьми дошкільного віку.

Створенню позитивного іміджу бібліотек Об'єднання сприяла участь у благодійних акціях. Продовжував діяти благодійний проєкт «Світ у дитячих долоньках», започаткований у **2016** році, ініціатором і координатором якого є **НБ ХНМУ**. Мета проєкту - допомога в організації дозвілля дітей онковідділень та дитячих будинків Харкова. Партнерами проєкту стали колективи багатьох бібліотек вищів міста. Так, минулого року було передано маленьким пацієнтам «Коробку хоробрості» з матеріалами для творчості та дозвілля. В ній – альбоми, фарби та олівці, фломастери, пластилін, зошити, декоративні наліпки, клей, цифрові розмальовки та різнокольорові ручки – все, щоб діти поринули у світ творчих фантазій. На честь Дня Святого Миколая волонтери провели благодійну акцію, подарували дітям з Харківської обласної дитячої клінічної лікарні №1, Харківської міської дитячої лікарні №16 і Обласного будинку дитини №3 набори для творчості - альбоми, фломастери, олівці, фарби, розмальовки та багато іншого. У **2020** році разом з волонтерами-бібліотекарями у проєкті брали участь студенти ХНМУ і **НФаУ**.

Як і у минулі роки працівники бібліотек Об'єднання брали участь у благодійних акціях. Так, **НТБ НТУ «ХП»** проведено акцію по збору художньої літератури для військових «Від Всеукраїнського дня бібліотек – до Дня захисника України, від Дня Віри, Надії і їх матері Софії – до дня Покрови Пресвятої Богородиці».

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА БІБЛІОТЕК

Керівництво закладів вищої освіти протягом звітного року приділяло увагу оновленню матеріально-технічної бази своїх бібліотек. За даними звітів площа бібліотечних приміщень на **01.01.2021** року становить **72.723,4 м²** і у порівнянні з **2019** роком зменшилася на **1.474,9 м²**. Зменшилися загальні площі приміщень бібліотек **ХНУРЕ**, **НФаУ**, **ХДУХТ**, **СумДПУ імені А. С. Макаренка**, **СНАУ** і **ГНПУ імені Олександра Довженка**.

Капітального ремонту приміщень потребують бібліотеки **НТУ «ХП»**, **ХДУХТ**, **Каразінського університету**, **УПА**, **ХДАК**, **ХДЗВА**, **ПДАА**, **КрНУ імені Михайла Остроградського**, **ПНПУ**, **ХНТУСГ** і **СумДПУ імені А. С. Макаренка**, перебувають у аварійному стані приміщення бібліотек **ХДУХТ** і **Каразінського університету**.

В минулому році у **НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка** було відчужено приміщення абонементу та читального залу музично-педагогічної літератури, що негативно позначилося на роботі – зменшилась площа бібліотеки та кількість посадкових місць. У **НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди**: розпочато переміщення книжкового фонду абонементу і читального залу, який містить понад **300.000** примірників: демонтаж книжкових стелажів; виділення нового навчального абонементу у іншому корпусі і об'єднання двох читальних залів, злиття їх фондів у інших корпусах, у зв'язку з відчуженням корпусу по вул. Чернишевського, 60. У зв'язку з оптимізаційними процесами у **ХНУРЕ** частину площ **Наукової бібліотеки** було передано у використання іншому підрозділу Університету. Реструктуризація кафедр та факультетів **ХДАК** спричинила закриття у **бібліотеці 2** пунктів видачі літератури і, як наслідок, скорочення місць для читачів. У **НБ НФаУ** зменшення кількості читальних залів, посадкових місць та загальної площі зумовлено закриттям філій бібліотеки в гуртожитках Університету.

У ряді бібліотек Об'єднання протягом року проводилися поточні дрібні ремонти приміщень, були придбані вогнегасники та меблі, проводилася модернізація систем освітлення, інвентаризація комп'ютерного обладнання та матеріальних цінностей. Так, у **бібліотеці УМСА** у звітному році зроблено ремонт деяких приміщень книгосховищ, придбані нові меблі. У **бібліотеці КрНУ імені Михайла Остроградського** зроблено ремонт та модернізовано один з читальних

залів відповідно до стандартів сучасного, комфортного та функціонального обслуговування – придбані нові меблі і ПК. Оновлювалась матеріально-технічна база сектору міжкультурної комунікації та проєктної діяльності **ЦНБ Каразінського університету** завдяки підтримці партнерів, в першу чергу Посольства США в Україні. Почав реалізовуватися грантовий проєкт із створення нового технологічного бібліотечного простору – Idea Space. Частково проведено капітальний ремонт історичної будівлі на вул. Університетській, 23 **ЦНБ Каразінського університету**. Задля створення ще більш комфортних умов для навчання та відпочинку користувачів у **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проведено зонування приміщень Бібліотеки, для чого придбано: фліпчарти, зручні столи, стільці, крісла-гойдалки тощо. Серед нових технічних засобів, які отримала у 2020 році **НБ ХНМУ**, 2 пересувні інтерактивні відеопанелі і 6 мережевих IP телефонів. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** підготовлено до тендерних закупівель інформацію для виготовлення нового стелажного обладнання.

Минулого року господарська діяльність бібліотек Об'єднання була організована у відповідності до вимог карантинних обмежень у зв'язку з пандемією коронавірусної інфекції: проводилися санітарно-гігієнічні заходи у приміщеннях бібліотек; дезінфекція технічних засобів; обсервація документів, що повернули читачі тощо.

Бібліотеки і надалі планують оснащення сучасною комп'ютерною та оргтехнікою, створення зон для індивідуальної і групової роботи, забезпечення комфортних умов бібліотечного середовища для навчальної і наукової діяльності користувачів.

НОВЕ У РОБОТІ БІБЛІОТЕК!

Перелік нововведень у книгозбірнях Об'єднання минулого року:

- більшості книгозбірень Об'єднання адаптовано для віддаленої роботи з користувачами за допомогою популярних соціальних месенджерів та мереж: Viber, Telegram, WhatsApp, Zoom, Google Meet, Skype;
- у багатьох бібліотеках Об'єднання налагоджено віддалений авторизований доступ до серверів бібліотек на домашніх персональних комп'ютерах, майже за всіма напрямками діяльності: наукова обробка документів; робота з власними БД і електронними архівами; створення бібліографічних покажчиків; віртуальна довідкова служба; соціокультурна діяльність – створення віртуальних книжкових виставок, мультимедійних лонгрідів; робота у соціальних мережах; створення рекламної продукції;
- у багатьох бібліотеках Об'єднання реалізовано можливість віддаленого доступу до повнотекстових БД через авторизацію користувачів;
- **ЦНБ Каразінського університету** Підписано угоду про співпрацю з Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського.
- **У ЦНБ Каразінського університету** створено новий структурний підрозділ – сектор міжкультурної комунікації та проєктної діяльності. Розпочалась реалізація грантового проєкту із створення нового технологічного бібліотечного простору – **Idea Space**.
- **ЦНБ Каразінського університету** освоєно новий NAS-сервер для зберігання страхових цифрових копій документів, уведений в дію новий сервер Supermicro.
- **ЦНБ Каразінського університету** створено молодіжну раду бібліотеки «**Foresight Library**».
- розроблено та затверджено на Вченій раді Університету «Стратегію розвитку Наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка на 2021 – 2025 роки»;

- **Фундаментальна бібліотека ХНАУ імені В. В. Докучаєва** долучилася до наукового проєкту під назвою «Українська бібліотечна енциклопедія» (УБЕ) НБУ імені Ярослава Мудрого;
- **Бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського** приєдналася до проєкту «Єдина картка читача бібліотек ЗВО Харкова»;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** долучилася до всеукраїнських проєктів у створенні: карти партнерських хабів «Дія. Цифрова освіта» (Міністерство цифрової трансформації України); бібліотечного онлайн-сервісу – Путівник бібліотеками України «Бібліотека для тебе – Library for you» веб та мобільна версія (ВГО УБА);
- **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** запроваджено проєкт «Миті історії науково-технічної бібліотеки» і на сторінці бібліотеки у Facebook створено розділ «Миті історії», де презентуються цікаві факти з історії становлення і розвитку бібліотеки;
 - до 90-річчя **НБ ХНТУСГ** започатковано проєкт «Історія НБ ХНТУСГ в особах»;
 - **НБ ХНУМ** започатковано проєкти «Веб-навігатор фахово-орієнтованого е-контенту відкритого досвіду», який акумулює веб-посилання на повнотекстові книжкові видання навчального та наукового характеру з інституційних репозитаріїв ЗВО та наукових установ України і наповнення Української Вікіпедії;
 - **НБ ХНТУСГ** започатковано розробку електронного ресурсу «Літературна Харківщина: туристичне розмаїття» в рамках краєзнавчого проєкту «Мій рідний край – моєї долі славний оберіг», створеного з метою популяризації літературного туризму Харківщини;
 - **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** отримала новий сервер;
 - **НТБ НТУ «ХПІ»** встановлено сервер Військового інституту танкових військ (Dell PowerEdge T40) на якому розміщено сайт «Веб-ресурси навчальних дисциплін ВІТВ НТУ «ХПІ»;
 - **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** отримала новий книжковий безконтактний сканер ScanSnap SV600;
 - **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** створено БД «Випускники ХАІ» з можливістю пошуку за алфавітом прізвищ та окремо випускників-співробітників Університету, які будуть мати посилання на БД «Праці співробітників ХАІ» та особисті профілі у наукометричних базах даних;
 - **НБ УПА** створено БД публікацій вчених Академії, статті яких знаходяться у БД Scopus і WoS;
 - **НБ ХНТУСГ** в обслуговуванні користувачів задіяно нові спілкування: використано елементи фасилітації у процес проведення культурно-просвітницьких заходів та практичних занять з основ інформаційної культури для студентів; створено перше бібліотечно-кафедральне ком'юніті з викладачами з кафедр культури, спорту і туризму; задіяно тьюторство для роботи з професорсько-викладацьким складом Університету, як форму індивідуального педагогічного супроводу користувача;
 - усіма бібліотеками Об'єднання протягом року переглядалися і готувалися нові організаційні та технологічні регламентуючі документи, наприклад:
 - ✓ **НТБ НТУ «ХПІ»** - створено «Положення про веб-сайт Науково-технічної бібліотеки Національного технічного університету «ХПІ» і «Положенні про збереження бібліотечних фондів». Технологічні інструкції з формування бібліографічного опису та реєстрації

періодичних видань в АРМі «Каталогізатор» програми Ірбіс-64, про порядок ведення службової картотеки періодичних видань тощо;

✓ **НБ ХНУРЕ** - розроблено 12 відеоінструкцій для допомоги відвідувачам сайту скоріше опанувати віртуальні послуги та успішно знаходити потрібне видання у електронному каталозі;

✓ **НБ СНАУ** – розроблено «Інструкцію з реєстрації користувачів наукової бібліотеки СНАУ» та «Інструкцію про порядок заміни книг, втрачених користувачами»;

✓ **НБ ХНТУСГ** розроблено 12 організаційно-управлінських та технологічних документів, серед них: Положення про порядок перевірок у Харківському національному технічному університеті імені Петра Василенка текстових документів і дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових конференцій, магістерських і бакалаврських кваліфікаційних робіт, навчальної літератури на наявність текстових запозичень; Положення про дари до єдиного інформаційного ресурсу; Інструкція про організацію, порядок обміну, перерозподілу та обліку обмінного фонду; Інструкція «Ввод статей редактором (не автором) в систему OJS»; Технологічна інструкція «Про порядок друкування читачького квитка в АРМі «Каталогізатор» Груповий друк» тощо;

- **бібліотекою УМСА** у структурі електронного каталогу створено нову колекцію: «Краєзнавство Полтавщини»;

- **НБ ХНУРЕ** - створено новий Класифікатор тем «ХНУРЕ. Комплекси навчально-методичного забезпечення»;

- **бібліотекою УМСА** створена БД «Бібліометричні профілі науковців УМСА», яка відображає роботу з профілями науковців в універсальній реферативній базі Scopus, у системі Google Scholar та в ORCID;

- **НБ ХНМУ** – оновлено програмне забезпечення репозитарію Університету до 6.3 версії DSpace, змінено інтерфейс та створено логотип;

- **НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»** – встановлено оновлену версію АБІС «Університетська бібліотека «UniLib»;

- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого:** удосконалено можливості використання хмарних технологій на базі Office 365, G-Suite (Google Docs, Meet та ін.), впроваджено онлайн-сервіс з документообігу для оперативного вирішення завдань діяльності бібліотеки в умовах карантину; використовувалися хмарні ресурси та сервіси Microsoft Office 365 для осучаснення процесів внутрішніх інформаційних комунікацій (хмарний документообіг, OneDrive, Teams, Sway, Forms та ін.);

- **НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова** проведено оновлення мережевого програмного забезпечення на основному сервері Koha: оновлено АБІС / ILS Koha до останньої версії 20.05.04.000 на основному і резервному сервері; налаштовано пошуковий сервер Zebra відповідно до структури зберігання в базі даних Koha; додано додаткових полів пошуку в конфігурацію Zebra;

- **НБ ХНУРЕ** – перевірка посилань на сайті за допомогою програми Xenu's Link Sleuth;
- електронний архів відкритого доступу **ХНПУ імені Г. С. Сковороди** отримав статус електронного видання, йому присвоєно ISSN;

- **бібліотекою ХНУМ імені І. П. Котляревського** розпочато наповнення інституційного репозитарію Університету;

- **бібліотекою УМСА** у репозитарії створено нові колекції і розділи «Alma mater: До 100-річчя Української медичної стоматологічної академії»

- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** створено веб-додаток до сервісу онлайн консультивання «Як надіслати статтю до Електронного архіву-репозитарію», підключено «онлайн-допомога» для віддаленої роботи на час карантину;
- **НБ ХНТУСГ** у репозитарії створені нові розділи: Всеукраїнський конкурс «Кращий вітчизняний товар року»; «Дисертації»; «Публікації до 90-річчя ХНТУСГ» і колекцію «Кваліфікаційні роботи»;
- **НБ ХНМУ** розпочато участь у створенні е-архівів журналів Університету на платформі Open Journal Systems;
- **бібліотекою УМСА** розпочалася робота зі створення профілів науковців в Publons;
- **НТБ НТУ «ХП»** створено нові розділи на сайті «Подорожуй світом віртуально» і «Жінки – гордість Політеху»;
- **НБ ХНУРЕ** на сайті у рубриці «Науковцям» додана нова послуга по роботі з JEL Classification. Оновлено зовнішній вигляд сайту, проведено перевірку посилань на сайті за допомогою програми Xenu's Link Sleuth, удосконалено функцію «Автоматична розсилка», впроваджено новий розділ на сайті «Відеоінструкції», розроблено онлайн-послугу «Оцифрування на замовлення»;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** на сайті представлено інформаційний путівник «Наукова бібліотека Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого»;
- **бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського** – на сторінці бібліотеки сайту Університету створено нові рубрики: Алфавітний список бібліотечного фонду у програмі Ehel, Репозитарій, Нормативні документи, Методична допомога, Єдина картка читача і Світові інформаційні ресурси;
- **НБ ХНТУСГ** створено розділ «Публікації авторів ХНТУСГ в Scopus, WoS за роками» для ресурсу «WEBпортфоліо науковців ХНТУСГ» у вигляді списків з інтерактивними посиланнями для ефективної роботи з відстеження публікацій авторів – працівників Університету, що індексуються БД Scopus та Web of Science Core Collection;
- **НБ ХНУРЕ** - розроблено та впроваджено новий вид формування іміджу бібліотеки: рекламування діяльності за допомогою месенджерів, соціальних мереж та відеофільмів;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** розроблено та впроваджено нові електронні ресурси, які орієнтовані на дистанційне забезпечення науково-освітньої діяльності Університету, що створені за допомогою редактора «ВідеоМонтаж», програм «Фотографії», «Videoshow», платформи «Тільда», сервісів «Genially», «Crello», «Canva» та адаптовані для десктопних і мобільних веб-версій;
- **НБ ХНМУ** - розширено довідково-інформаційне обслуговування в дистанційному форматі. У додатку-месенджері Viber створено групу «Віртуальна довідка НБ ХНМУ»;
- **ЦНБ Каразінського університету, НТБ НТУ «ХП»** - створено та активно наповнюється Telegram-канал;
- **ЦНБ Каразінського університету, НБ СНАУ** в соціальній мережі «Instagram» створена сторінка бібліотеки;
- **НБ ХНТУСГ** створено телеграм-канал «НБ ХНТУСГ – читаємо разом» з метою популяризації бібліотечних фондів та рекламування бібліотечних ресурсів та послуг;
- **НБ ХНМУ** завершено реєстрацію Репозитарію Університету для індексації його матеріалів в агрегаторі наукових праць WorldCat;
- **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** – створено можливість швидкого пошуку інформації в ЕК;

- **НТБ НТУ «ХП»** - розроблено розсилку листів-нагадувань боржникам-студентам з використанням можливостей АБІС ІРБІС;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** - розроблена віртуальна рекламна листівка «Професійний нетворкінг: як розширити мережу наукових контактів!»;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** застосовано Sites Google – спрощений безкоштовний хостинг на базі структурованої wiki, який використовувався як частина Google Apps, що дозволило за допомогою технології wiki зробити інформацію більш доступною для користувачів, які потребують її швидкої подачі;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – завершено передислокацію бібліотечних фондів до книгосховища з приміщень старої бібліотеки до Навчально-бібліотечного комплексу Університету та остаточне розміщення книг на відповідних бібліотечних локаціях у читальних залах, абонементах, книгосховищах;
- відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від 16.07.2007 № 44 «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» у **НТБ НТУ «ХП»** завершено атестацію персоналу;
- **НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»** - підключено до модулю «Обхідний лист» системи Deka Office, що втілюється в Університеті для автоматизованого документообігу;
- **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – придбано та надано доступ до сервісу автоматичного оформлення бібліографічних посилань і створення списків використаних джерел Grafiati.

Бібліотеки Об'єднання і надалі планують збереження наукової спадщини своїх вишів, вдосконалення системи управління, підвищення інформаційної підтримки досліджень, навчання і викладання, створення комфортного віртуального середовища для задоволення багатoproфільних запитів користувачів, участь у корпоративних проєктах, модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек тощо.

Голова Методичного об'єднання бібліотек
закладів вищої освіти Харківської зони,
директорка ЦНБ Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Виконавець:
Н.Лазаренко

Список прийнятих скорочень

ГНПУ - Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
ЕБ – електронна бібліотека
ЕДД - електронна доставка документів
ЕК - Електронний каталог
Каразінський університет -Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
КрНУ - Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
КНУ імені Тараса Шевченка - Київський національний університет імені Тараса Шевченка
КПІ імені Ігоря Сікорського - Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
КЗ «ХГПА» ХОР - Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
ЛНАУ - Львівський національний аграрний університет
МБА - міжбібліотечний абонемент
МОН України - Міністерство освіти і науки України
НАКККіМ - Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
НАМН України - Національна академія медичних наук України
НАУ імені М. С. Жуковського «ХАІ»- Національний аерокосмічний університет імені М. С. Жуковського «ХАІ»
НАУКМА - Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Національний університет імені Юрія Кондратюка - Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
НБУ імені Ярослава МУДРОГО - Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
НБУВ - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
ННМБУ - Національна наукова медична бібліотека України
ННІГОТ - Стаханівський Навчально-науковий інститут гірничих та освітніх технологій УПА (м. Стаханов)
ННППІ - Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УПА (м.м. Бахмут, Слов'янськ)
НТУ «ХПІ» - Національний технічний університет «ХПІ»
НФаУ - Національний фармацевтичний університет
НЮУ імені Ярослава Мудрого - Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
ОНУ імені І. І. Мечникова - Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ПДАА - Полтавська державна аграрна академія
ПНПУ - Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка
ПОУНБ імені І. П. Котляревського - Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського
СНАУ - Сумський національний аграрний університет
СумДПУ - Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
СумДУ - Сумський державний університет
УБА - Українська бібліотечна асоціація
УПА - Українська інженерно-педагогічна академія
УМСА – Українська державна стоматологічна академія
УкрДУЗТ - Український державний університет залізничного транспорту
ХДАДМ - Харківська державна академія дизайну і мистецтв

ХДАК - Харківська державна академія культури
ХДАФК - Харківська державна академія фізичної культури
ХДЗВА - Харківська державна зооветеринарна академія
ХДНБ ім. В. Г. Короленка - Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
ХДУХТ - Харківський державний університет харчування і торгівлі
ХНЕУ - Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ХНМУ - Харківський національний медичний університет
ХНТУСГ - Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
ХНУБА - Харківський національний університет будівництва і архітектури
ХНУМ - Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського
ХНУМГ - Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
ХНАДУ - Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ХНАУ імені В. В. Докучаєва - Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва
ХНПУ - Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
ХНУРЕ - Харківський національний університет радіоелектроніки
ХОУНБ - Харківська обласна універсальна бібліотека